

FORBEREDENDE TILBUD OG OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

15:14

BEATRICE SCHINDLER RANGVID
VIBEKE MYRUP JENSEN
SARAH SANDER NIELSEN

15:14

FORBEREDENDE TILBUD OG
OVERGANG TIL
UNGDOMSUDDANNELSE

BEATRICE SCHINDLER RANGVID
VIBEKE MYRUP JENSEN
SARAH SANDER NIELSEN

KØBENHAVN 2015
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

FORBEREDENDE TILBUD OG OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk

Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Mikkel Bergqvist, EVA

Karl Fritjof Krassel, KORA

Anne Sophie Madsen, EVA

ISSN: 1396-1810

e-ISBN: 978-87-7119- 297-1

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Colourbox

Netpublikation

© 2015 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING	13
2	DE FORBEREDENDE TILBUD	15
	Hvad er et forberedende tilbud?	15
	Hvordan fordeler de unge sig på de forskellige typer af tilbud?	18
	Varighed af forberedende tilbud	19
	Kommunale forskelle i tilgang til forberedende tilbud	21
	Hvad karakteriserer de unge, der påbegynder et forberedende tilbud?	22
	Hvornår begynder de unge i et forberedende tilbud?	28
	Sammenfatning	30

3	DATA OG METODE	33
	Data	33
	Metode	45
4	FORBEREDENDE TILBUD OG PÅBEGYNDELSE AF UNGDOMSUDDANNELSE	51
	Hvad foretager de unge sig efter forberedende tilbud?	53
	Unge i ungdomsuddannelse	57
	Hvad betyder baggrundsforhold for sammenhængen mellem forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse?	58
	Unge uden afsluttende prøver	61
	Produktionsskoleforløb og avu	62
	Kortere- og længerevarende forløb	64
	Udvikling over tid	66
	Fastholdelse i ungdomsuddannelse	67
	Hvad laver unge, der ikke er i ungdomsuddannelse? Beskæftigelse og kontanthjælp	69
	Sammenfatning	73
	BILAG	77
	Bilag 1 Bilagstabeller til kapitel 2	77
	Bilag 2 Metode	80
	Bilag 3 Unges vej gennem systemet efter forberedende tilbud	89
	LITTERATUR	89
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2014	93

FORORD

Tal fra Undervisningsministeriet viser, at 20 pct. af en 10.-klasses-årgang ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse 3 måneder efter endt 10. klasse (Undervisningsministeriet, dynamisk database 2013). Disse tal står i kontrast til 95-procents-målsætningen – det politiske mål, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse for at udnytte de unges ressourcer og fortsat være et konkurrencedygtigt samfund.

Formålet med denne undersøgelse er at afdække betydningen af at deltage i et forberedende tilbud for efterfølgende at påbegynde en ungdomsuddannelse. Forberedende tilbud er tilbud til unge, der af den ene eller anden grund ikke er klar til at gå i gang med en ungdomsuddannelse eller at komme i beskæftigelse. Undersøgelsens datagrundlag er registeroplysninger på alle unge, der er gået ud af grundskolen i 2005-2010. Vi følger de unges veje i op til 5 år, efter at de har deltaget i et forberedende tilbud. På baggrund af vores analyser tegner rapporten et billede af de forberedende tilbuds betydning for senere at komme i gang med og gennemføre en ungdomsuddannelse. Endvidere belyser rapporten en række afledte resultater, fx fastholdelse i ungdomsuddannelse og overgang til beskæftigelse eller kontanthjælp.

Undersøgelsen er foretaget for Undervisningsministeriet og udfærdiget af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. En følgegruppe har været knyttet til undersøgelsen, og de har drøftet udkast til rapporten. Derudover er rapporten også kommenteret af seniorforsker Eskil Heinesen fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. Vi takker for alle gode råd og kommentarer.

København, april 2015

AGI CSONKA

RESUMÉ

Forberedende tilbud er tilbud til unge, som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse og umiddelbart ikke har forudsætningerne for at påbegynde en. Men hvilken betydning har disse tilbud for, at unge efterfølgende går i gang med (og gennemfører) en ungdomsuddannelse? Og har forberedende tilbud afledte effekter for unge, der alligevel ikke påbegynder en ungdomsuddannelse, så de i højere grad kommer i varig beskæftigelse eller overgår til kontanthjælp? Disse spørgsmål forsøger vi at besvare i denne rapport.

Tidligere oversigter på området forberedende tilbud har primært fokuseret på produktionsskolerne, mens denne rapport inddrager flere typer af tilbud. I rapporten ser vi på de følgende 7 typer af forberedende tilbud:

- Produktionsskoleforløb
- Almen voksenunderuddannelse (avu)
- Forberedende voksenundervisning (FVU)
- Ordblindeundervisning (OBU)
- Ungdomshøjskoleforløb
- Folkehøjskoleophold
- Forløb på husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler).

Resultatmålet er først og fremmest, at de unge går i gang med og fastholder en ungdomsuddannelse (inkl. EGU (erhvervsgrunduddannelse) eller STU (særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse)). Sekundært ser vi på, hvorvidt de, som ikke kommer i uddannelse, i stedet får fodfæste på arbejdsmarkedet eller afklaring med henblik på kontanthjælp.¹

Et af formålene med de forberedende tilbud er at gøre de unge uddannelsesparate. Tilbuddene kan også være en støtte for unge, der alligevel ikke går i gang med en ungdomsuddannelse, men kommer i beskæftigelse, eller som skal afklares med henblik på overgang til anden offentlig ydelse. Tilbuddene skal med andre ord ruste de unge med hensyn til både faglige og sociale kompetencer. I denne rapport skelner vi dog ikke mellem, hvorvidt de forberedende tilbud fremmer de unges faglige eller deres sociale kompetencer.

RESULTATER

13 pct. af alle unge fra grundskolernes afgangsklasser 2005-2010 får minimum ét forberedende tilbud. Heraf har ca. halvdelen først været i gang med en ungdomsuddannelse, som de har afbrudt, inden de begyndte i forberedende tilbud.

Målgruppen for forberedende tilbud er en særligt svag gruppe af unge, der både fagligt og ofte også socialt mangler kompetencer til komme i gang med og fuldføre en ungdomsuddannelse. De typiske unge i et forberedende tilbud er karakteriseret ved at være knap 19 år, og deres forældres højeste uddannelse er grundskolen. De tager kun ét tilbud, der varer knap 7 måneder, men først efter at de er droppet ud af en ungdomsuddannelse (55 pct. kommer fra ungdomsuddannelserne). Deres karaktergennemsnit i dansk og matematik ligger under middel (82 pct. har et karaktergennemsnit på 4 eller derunder).²

Bogligt svage unge³ er en relevant målgruppe for forberedende tilbud, og i gennemsnit deltager ca. 28 pct. af disse unge i forberedende tilbud. Der er stor kommunal variation i, hvor mange bogligt svage unge der deltager i tilbud. I nogle kommuner udgør unge i forberedende tilbud

1. Idet vi kun kan følge de fleste unge i vores datamateriale i en ret kort årrække, ser vi på unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, og dem, der har færdiggjort en sådan, under ét, men kalder det "værende i gang med en ungdomsuddannelse".

2. Når vi skriver "under middel" eller "karaktergennemsnit på 4 eller derunder" inkluderer dette også unge, som ikke har taget de afsluttende prøver i dansk og matematik.

3. Her defineret som unge med et karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve under 4 (i dansk og matematik) eller som unge, som ikke har taget de afsluttende prøver.

kun 15 pct. af alle bogligt svage unge, mens de udgør 35-40 pct. i andre kommuner.

Ligeledes finder vi kommunal variation i, hvordan de forberedende tilbud anvendes. I nogle kommuner starter over 60 pct. af bogligt svage unge i et tilbud lige efter grundskolen frem for først at have forsøgt sig med en ungdomsuddannelse. I andre kommuner er kun 30 pct. gået direkte fra grundskolen til et tilbud uden først at have forsøgt sig med en ungdomsuddannelse.

I rapporten undersøger vi betydningen af forberedende tilbud på påbegyndelse/gennemførelse af ungdomsuddannelse, beskæftigelse og overgang til kontanthjælp i hhv. 2 til 5 år senere. Når vi beregner sammenhængen mellem forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse, er effekten ikke signifikant i 3 ud af de 4 år, hvor vi tager status mht. ungdomsuddannelse, mens den er positiv i et enkelt år. Overordnet konkluderer vi derfor, at man ikke entydigt kan sige, at der er en effekt af at tage et forberedende tilbud på at komme i gang med en ungdomsuddannelse.

Ser vi alene på unge, som ikke har taget afsluttende prøver i grundskolen i dansk og matematik, så finder vi heller ikke for disse fagligt særligt udfordrede unge en statistisk sikker sammenhæng mellem at få forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Heller ikke for de allermost fagligt udfordrede unge er der altså en sammenhæng mellem forberedende tilbud og at komme i gang med en ungdomsuddannelse.

Vi finder heller ikke entydigt positive effekter af deltagelse i forberedende tilbud på *fastholdelse* i ungdomsuddannelse på kortere sigt (dvs. året efter), hvor kun resultatet for et enkelt ud af 3 statusår er positivt.

Det største tilbud er produktionsskoler, som udgør 60 pct. af de unges første forløb. Vi finder tegn på positive effekter af produktions-skoleforløb for at komme i gang med en ungdomsuddannelse. I 2 ud af de 4 statusår finder vi en signifikant positiv effekt. (Der er ingen særskilte resultater for det næststørste tilbud, avu, da avu ikke kunne effektevalueres selvstændigt.)

Korterevarende forberedende tilbud (mellem 3 og 8 måneder) forbedrer ikke unges chancer for at komme i ungdomsuddannelse, mens vi ikke kunne sige noget om de lange forløb, da de ikke kunne effektevalueres selvstændigt.

Endvidere synes forberedende tilbud ikke at forbedre chancerne for at komme i beskæftigelse blandt unge, der ikke er i ungdomsuddannelse efterfølgende.

Den sidste gruppe, vi ser på, er unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller varig beskæftigelse. For disse unge er der i 3 ud af 4 statusår tegn på, at deltagelse i et forberedende tilbud øger sandsynligheden for, at de overgår til kontanthjælp i stedet for anden offentlig ydelse eller til ingen social ydelse.

Selvom vi ikke finder en entydig effekt af forberedende tilbud, er det ikke ensbetydende med, at unge, som har fået et tilbud, ikke kommer videre i uddannelse eller beskæftigelse. Vi kan bare ikke udelukke, at det kan skyldes andre forhold end det forberedende tilbud. Omkring 43 pct. af unge, der har fået et tilbud, er i gang med en ungdomsuddannelse året efter, mens 16 pct. af de unge er i beskæftigelse året efter. Ser vi 2 år frem i tiden, så er 46 pct. af de unge fra tilbud i ungdomsuddannelse, mens 16 pct. er i beskæftigelse. Efter 3 år er 49 pct. af de unge, der har fået et tilbud, i ungdomsuddannelse og 14 pct. i beskæftigelse. Alt i alt er der 63 pct. i enten beskæftigelse eller uddannelse, 3 år efter at de har været i et forberedende tilbud.

PERSPEKTIVER

Rapporten giver et statistisk indblik i de forberedende tilbud, og hvordan de påvirker de unges forløb gennem ungdomsuddannelse og arbejde. I forhold til tidligere kortlægninger af området er analyserne i denne rapport metodisk stringente og tilstræber at belyse den direkte sammenhæng mellem forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse, beskæftigelse mv.

Ideelt set ønsker vi for alle vores analyser, at vi er i stand til at sige noget om en kausal sammenhæng mellem forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse. Altså om et forberedende tilbud *forøger* chancen for at komme i gang med en ungdomsuddannelse. Dette er dog ofte svært at imødekomme, og vi anvender en række forskellige metoder, hvor vi trinvist søger at nærme os en egentlig kausal fortolkning. Validiteten af statistiske metoder til effektevaluering er dog altid omdiskuteret. Også i denne rapport har der ikke været en 100 pct. sikker metode til effektevaluering til rådighed, hvorfor fortolkningen af resultaterne skal ske med dette forbehold.

Endvidere har tidligere oversigter primært fokuseret på produktionsskolerne, mens denne rapport inddrager flere typer af tilbud. Den karakteriserer det typiske forløb på en række forhold og tegner et billede af, hvilken type af unge der får forberedende tilbud.

At vi generelt set ikke finder belæg for en positiv effekt af et forberedende tilbud, *udelukker* ikke, at forberedende tilbud kan være til gavn for nogle unge. I vores hovedmodel sammenligner vi reelt set kun unge, der ville få et tilbud, hvis de boede i et område med mange tilbud pr. bogligt svag ung (høj dækningsgrad), mens de samme unge ikke ville få et tilbud, hvis de boede i et område med få tilbud pr. bogligt svag ung (lav dækningsgrad).

Sat på spidsen betyder vores resultater derfor, at vi ikke finder noget belæg for, at ordningen skal udbredes i sin nuværende form (hvis formålet er at øge overgangen til ungdomsuddannelse).

De forberedende tilbud har imidlertid mange andre formål, og med denne rapport kan vi derfor ikke sige noget om, hvorvidt tilbuddene har haft en gavnlig effekt på eksempelvis at styrke de unges personlige og sociale kompetencer.

Rapporten kan endvidere anvendes til at diskutere, hvorvidt det er meningsfuldt, at der er forholdsvist stor regional variation i dækningsgraden af forberedende tilbud (antal tilbud pr. bogligt svag ung).

Et forbehold for vores resultater er, at vi – fordi vi skal kunne følge de unges vej gennem uddannelse mv. i en række år – ikke kan anvende de helt aktuelle årgange af unge, men må se på lidt ældre afgangsklasser. Vi mener dog, at resultaterne for 2005-2010-årgangene er informative også i forhold til den aktuelle situation. Selvom der har været ændringer i lovgivningen på området, så er det grundlæggende indhold og formål med de forberedende tilbud uændret.

DATAGRUNDLAG

Datagrundlaget udgør alt i alt 402.020 unge, der er gået ud af grundskolen (fra 9. og 10./11. klasse) i 2005-2010, hvoraf 53.907 unge får minimum ét forberedende tilbud (i alt godt 13 pct.).

For analyserne gælder følgende:

- De unge følges fra sidste år i grundskolen og frem til efteråret 2012
- Unge i tilbud sammenlignes med unge, der ikke får tilbud
- Unge i tilbud følges op til 5 år efter forberedende tilbud
- Unge, der ikke er i tilbud, følges op til 5 år efter grundskolen.

INDLEDNING

Det primære formål med denne rapport er at analysere betydningen af forberedende tilbud til unge, der ikke umiddelbart er uddannelsesparate, for senere hen at komme i gang med eller gennemføre en ungdomsuddannelse.⁴

Tal fra Undervisningsministeriet viser, at 20 pct. af en 10.-klasserårgang ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse 3 måneder efter endt 10. klasse (Undervisningsministeriet, dynamisk database 2013). Disse tal står i kontrast til 95-procents-målsætningen – det politiske mål, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse for at udnytte de unges ressourcer og fortsat være et konkurrencedygtigt samfund.

Der kan være flere grunde til, at de unge ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse. Nogle unge ved ikke, hvilken retning de skal vælge, mens andre ikke har værktøjerne til at påbegynde den ungdomsuddannelse, de drømmer om. For unge, som har behov for opkvalificering eller afklaring inden start på en ungdomsuddannelse på det faglige eller personlige plan, tilbydes forberedende tilbud. De forberedende tilbud omfatter: produktionsskoleforløb, forberedende voksenundervisning, almen voksenuddannelse, ordblindeundervisning, ungdomshøjsko-

4. Idet vi kun kan følge de fleste unge i vores datamateriale i en ret kort årrække, ser vi på unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, og dem, der har færdiggjort en sådan, under ét.

leforløb, folkehøjskoleophold samt forløb på husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler).

I rapporten analyseres sammenhængen mellem forberedende tilbud på den ene side og overgang til ungdomsuddannelse på den anden. Endvidere analyserer vi, om forberedende tilbud har afledte effekter for unge, der alligevel ikke påbegynder en ungdomsuddannelse, så de i højere grad kommer i varig beskæftigelse eller overgår til kontanthjælp. Rapporten er udelukkende kvantitativ og benytter data fra Danmarks Statistik. Vi anvender folkeskolens afgangselever 2005-2010 til at belyse problemstillingen og ser på, hvorvidt de unge er kommet i gang med en ungdomsuddannelse i år 2 til 5 efter forberedende tilbud.

Kapitel 2 er en indledende beskrivelse af de forberedende tilbud. Kapitlet svarer eksempelvis på, hvor lang tid unge i gennemsnit bruger i et forberedende tilbud, og hvad der karakteriserer de unge, der påbegynder et forberedende tilbud.

Kapitel 3 beskriver de data, vi anvender, samt vores valg af statistiske metoder. De datavalg og -fravalg, vi har foretaget i forbindelse med analysen, er endvidere beskrevet i detaljer i dette kapitel.

I kapitel 4 præsenteres resultaterne fra de statistiske analyser, hvor vi ser på, hvorvidt forberedende tilbud medvirker til, at de unge i højere grad kommer i gang med en ungdomsuddannelse, og om forberedende tilbud hjælper dem, der ikke er i ungdomsuddannelse, til at komme i beskæftigelse, eller om de oftere overgår til kontanthjælp.

DE FORBEREDENDE TILBUD

HVAD ER ET FORBEREDENDE TILBUD?

Det danske uddannelsessystem indeholder tilbud til unge, der står mellem grundskolen og ungdomsuddannelse. Fællesbetegnelsen for disse forløb er *forberedende tilbud*. De henvender sig dels til unge, der har behov for at få afklaret deres interesser, dels til unge, der har behov for at blive opkvalificeret, før de begynder på en ungdomsuddannelse.

Fællesbetegnelsen ”forberedende tilbud” dækker i vores rapport 7 typer af tilbud:

- Produktionsskole
- Almen voksenuddannelse
- Forberedende voksenundervisning
- Fuldtids-ordblindeundervisning
- Fuldtids-ungdomshøjskoleophold
- Længerevarende folkehøjskoleophold
- Ophold på husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler).

En række andre forløb kan også ses som kompetenceafklarende og forberedende til ungdomsuddannelserne, såsom AMU-forløb (Arbejdsmarkedssuddannelse). AMU-forløb er ikke inkluderet i denne undersøgelse,

fordi AMU-kurser først og fremmest er forløb rettet direkte mod arbejdsmarkedet, hvor vores fokus langt hen ad vejen er uddannelsesparathed med henblik på at blive klar til at påbegynde en ungdomsuddannelse. Endvidere forstår vi STU (særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse) og EGU (erhvervsgrunduddannelse) som egentlig ”ungdomsuddannelse” og dermed ikke som forberedende tilbud.

KARAKTERISTIK AF DE FORSKELLIGE FORBEREDENDE TILBUD

Produktionsskoler tilbyder undervisningsforløb, der kombinerer praktisk arbejde, teoretisk undervisning og produktion for unge under 25 år. Produktionsskolernes formål er at styrke de unges personlige udvikling og hermed deres muligheder for at påbegynde en ungdomsuddannelse eller deltagelse på arbejdsmarkedet. Før optagelse skal den unge målgruppe vurderes af ungdoms- og uddannelsesvejlederen i bopælskommunen. Ligger den unge i målgruppen for produktionsskole, kan den unge påbegynde et forløb op til 6 måneder, efter at vurderingen har fundet sted. Produktionsskoler har løbende optag, hvilket vil sige, at den unge kan starte, når der er plads. For forløb på mere end 3 måneder tilskyndes det, at der indgår meritgivende forløb til en kompetencegivende uddannelse.⁵

Almen voksenuddannelse (herefter avu) udbydes som grundskoleenkeltofag, der afsluttes med prøver og eksamen. avu henvender sig typisk til unge over 18 år, som ønsker at øge deres kompetencer i grundskolefagene. Ud fra den unges ansøgning vurderer uddannelsesinstitutionen, hvorvidt den unge hører til målgruppen for avu. Undervisningen er niveau-inddelt i fem trin (basis og G til D, hvor niveau D svarer til erhvervsskolernes grundforløb). Især for de helt unge kursister (17-19-årige) anvendes avu i dag som trædesten til videre uddannelse, mens det for de ældre kursister i højere grad handler om opkvalificering for at styrke fastholdelse til arbejdsmarkedet.⁶

Forberedende voksenundervisning (herefter FVU) er undervisning i fagene FVU-læsning og FVU-matematik. Formålet er at forbedre unge og voksnes grundlæggende færdigheder i læsning, stavning, skriftlig fremstilling (FVU-læsning), talforståelse, regning og matematiske begreber (FVU-matematik). Undervisning i FVU-læsning er niveau-inddelt i 4 trin, mens undervisningen i FVU-matematik er niveau-inddelt i 2 trin. Der afholdes en skriftlig prøve efter hvert trin. FVU betragtes som for-

5. Bekendtgørelse af lov om produktionsskoler nr. 456 af 23. maj 2012; Uddannelsesguiden, 2014.

6. Bekendtgørelse af avu-loven nr. 1073 af 4. september 2013; Uddannelsesguiden, 2014.

løberen for avu-forløbene, da målet er at nå op på et niveau, som svarer til start af avu i de pågældende fag. Undervisningen henvender sig primært til unge eller voksne over 18 år, men unge under 18 år kan også deltage under visse forhold. Undervisningen foregår på VUC.

En særlig del af FVU omhandler *ordblindeundervisning* (herefter OBU), som retter sig imod unge og voksne, der i særlig grad er udfordret, når det gælder læsning og skrivning. Adgang gives ved at henvende sig til den pågældende skole. En test anvendes til at kunne skræddersy undervisningen til den enkelte (Bekendtgørelse af lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne nr. 380 af 19. april 2011; Uddannelsesguiden, 2014).

Ungdomsskole indeholder både fuldtids- og fritidsundervisning, men alene fuldtidsundervisningen ses som et forberedende tilbud. Fuldtidsundervisning i ungdomsskolen er et alternativt tilbud til grundskolen og gives typisk til unge mellem 14 og 18 år. Der tilbydes også særlig tilrettelagt danskundervisning for unge indvandrere samt danskundervisning for nyankomne udlændinge mellem 18-25 år. Kommuner kan samarbejde indbyrdes for at sikre et alsidigt tilbud i ungdomsskolen (Bekendtgørelse af lov om ungdomsskoler nr. 375 af 04. april 2014; Uddannelsesguiden, 2014).

Folkehøjskole er en bred betegnelse for en række højskoler, som typisk specialiserer sig inden for et bestemt emne. Dog skal mindst halvdelen af undervisningen være af bred almen karakter. De unge skal som hovedregel være 17,5 år ved forløbenes begyndelse, og forløbenes varighed er fra 1 uge til 10 måneder. Folkehøjskoler kan tilbyde undervisning og prøver til FVU (Lov om folkehøjskoler nr. 1605 af 26. december 2013).

Ungdomshøjskole er en variant af folkehøjskoler, der inden udgangen af 1971 er godkendt til at tilbyde forløb for elever, der ikke opfylder alderskravet for folkehøjskoler (Lov om folkehøjskoler nr. 1605 af 26. december 2013).

Husholdnings- og håndarbejds-skoler (Frie Fagskoler) hører rent lovgivningsmæssigt sammen med efterskolerne. Undervisningen skal udgøre mindst 15 timer pr. uge, hvoraf håndarbejde, husholdning eller en kombination udgør mindst 7 timer pr. uge. Husholdnings- og håndarbejds-skoler kan tilbyde prøveforberedende undervisning på 8.-, 9.- eller 10.-klassens-niveau, hvis de er godkendt hertil. Undervisningen retter sig primært mod unge, der er fyldt 16 år (Bekendtgørelse af lov om efterskoler,

husholdningsskoler og håndarbejdsskoler nr. 916 af 13. august 2014; Uddannelsesguiden, 2014).

HVORDAN FORDELER DE UNGE SIG PÅ DE FORSKELLIGE TYPER AF TILBUD?

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvordan de unge fordeler sig på de enkelte tilbud. I kapitel 2 tager vi udgangspunkt i grundskolens afgangsklasse 2005-2010 fra alle typer af grundskoler.⁷ Med ”afgangsklasse” menes de unge, der er gået ud af grundskolen fra enten 9. eller 10./11. klasse i de pågældende år. Disse unge kan følges frem til efteråret 2012.

53.907 unge svarende til 13,4 pct. af de unge i afgangsklasserne 2005-2010 påbegynder et forberedende tilbud, efter at de har forladt grundskolen og frem til efteråret 2012.⁸

TABEL 2.1

Unge i forberedende tilbud fordelt efter type af tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Antal og procent.

Tilbud:	Antal unge	Procent
Produktionsskoler	32.462	60,2
FVU og OBU	5.309	9,9
avu	12.107	22,5
Ungdomshøjskole, lange forløb	671	1,2
Folkehøjskole, lange forløb	1.879	3,5
Husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler)	1.479	2,7
Alle unge i forberedende tilbud minimum én gang	53.907	100

Anm.: Tabellen viser, hvordan unge i forberedende tilbud fordeler sig på de forskellige typer af tilbud. Antal unge svarer til antallet af unge i tilbud fra grundskolens afgangsårgange 2005-2010. Tabellen viser den unges første forberedende tilbud efter grundskolen. FVU står for forberedende voksenundervisning, OBU for ordblindeundervisning og avu for almen voksenuddannelse.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Tabel 2.1 viser, hvordan de unge fordeler sig på de enkelte tilbud. Ud af de 53.907 unge i forberedende tilbud, som vi har i vores datasæt, tager 60 pct. på produktionsskole, mens 22 pct. får avu, og 10 pct. får FVU eller OBU. Tabel 2.1 tager udgangspunkt i det første forløb, den unge starter

7. I kapitel 4 begrænses analysen til almindelige folkeskoler og specialskoler.

8. De ældre årgange har haft længere tid til at få et forberedende tilbud. Andelen af unge i afgangsklassen fra 2005, der har fået et forberedende tilbud, vil derfor være højere end andelen i afgangsklassen fra 2010.

på. Det vil sige, at den unge kun indgår i tabellen én gang, selvom vedkommende måske tager flere forløb.

VARIGHED AF FORBEREDENDE TILBUD

TABEL 2.2

Andelen af forløb i forberedende tilbud. Særskilt for forløbenes længde. Alle typer af forberedende tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Antal og procent.

Uddannelsens længde:	Antal tilbud	Procent
Under 1 måned	5.299	6,7
Minimum 1 måned, under 3 måneder	12.776	16,1
Minimum 3 måneder, under 6 måneder	23.295	29,4
Minimum 6 måneder, op til 12 måneder	28.510	36,0
Over 12 måneder	9.303	11,7
Alle forberedende tilbud	79.183	100

Anm.: Tabellen viser, hvordan længden af de forberedende tilbud fordeler sig fra mindre end 1 måned til mere end 12 måneder. "Antal tilbud" svarer til alle de forberedende tilbud, vi observerer for afgangsårgangene 2005-2010 frem til sommer 2012. Hvis den unge tager mere end ét forløb, indgår de alle i statistikken.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Der er stor variation i længden af et forberedende tilbud (jf. tabel 2.2).⁹ Cirka 23 pct. af de forberedende tilbud, som de unge fra afgangsårgangene 2005-2010 tager i perioden frem til efteråret 2012, er kortere end 3 måneder. Knap 30 pct. af alle forløb ligger mellem 3 og 6 måneder, mens 36 pct. varer mellem 6 måneder og op til 1 år. Cirka 12 pct. eller 9.303 forløb er endvidere over 1 år.¹⁰

Ser vi i stedet på de enkelte typer af forberedende tilbud, så viser tabel 2.3, at den gennemsnitlige længde af et produktionsskoleforløb er 6,6 måneder, mens et avu-forløb typisk er lidt over 8 måneder. Et husholdnings- og håndarbejdsskoleforløb er i gennemsnit det længste (omkring 1 år), mens folkehøjskole- og ungdomshøjskoleforløb generelt er de korteste (knap et halvt år).

Sammenlignes fx længden for produktionsskoleforløb med eksisterende tal fra Styrelsen for It og Læring er der en afvigelse, hvor længden af forløb i vores analyse generelt er længere, end tallene fra Styrelsen for It og Læring viser. Det skyldes primært, at vi sammenlægger forløb af samme type. Har den unge eksempelvis taget et produktionsskoleforløb

9. Vi ser her på den faktiske varighed af de unges forløb, fremfor normeret tid. Forskellen er, at den faktiske varighed også er påvirket af, at nogle unge dropper ud, før forløbet er afsluttet.

10. Figuren viser længden for alle forløb og ikke kun den unges første forløb.

på én skole, men fortsætter med et produktionsskoleforløb på en anden skole, sammenlægger vi de to forløb til ét. Hvis den unge afslutter et forløb, men påbegynder et nyt forløb *af samme type* mindre end 3 måneder senere, vil de to forløb også blive lagt sammen til ét forløb. Vi foretager sammenlægninger, fordi vi i kapitel 4 skal se på, hvorvidt længden af en *samlet* periode i forberedende tilbud har betydning for, hvorvidt de unge påbegynder en ungdomsuddannelse.

TABEL 2.3

Antal forberedende tilbud, gennemsnitlig længde og antal institutioner. Særskilt for typer af forberedende tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Måneder og antal.

Type af tilbud:	Gennemsnitlig længde i måneder	Antal tilbud	Antal institutioner
Produktionsskoler	6,55	41.025	101
FVU og OBU	5,81	12.536	236
avu	8,16	20.189	108
Ungdomshøjskole, lange forløb	5,95	768	3
Folkehøjskole, lange forløb	5,63	3.019	77
Husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler)	11,71	1.646	18
Alle forberedende tilbud	6,91	79.183	439

Anm.: Særskilt for de forskellige typer af forberedende tilbud viser figuren gennemsnitlig længde af et forløb målt i måneder, antal tilbud og antal institutioner. FVU står for forberedende voksenundervisning, OBU for ordblindeundervisning og avu for almen voksenuddannelse. Med hensyn til antal institutioner, der tilbyder avu, gælder, at forløbene registreres på VUC-afdelingsniveau. Det vil sige, at VUC'er kan have forskellige afdelinger med hver deres institutionsnummer, og hver afdeling medregnes dermed som én institution. Endvidere indgår et antal institutioner, som sidenhen er blevet lukket.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Tabel 2.3 viser desuden, at der i alt er 439 institutioner i perioden 2005-2010, der tilbyder forberedende tilbud. Der er 101 institutioner, der tilbyder produktionsskoleforløb, mens 108 institutioner tilbyder avu¹¹, og 236 tilbyder FVU eller OBU. Der er færre institutioner, der tilbyder forberedende tilbud på folkehøjskoler (77 institutioner) eller ungdomshøjskoler (3 institutioner). Hvis én institution både tilbyder avu-forløb og produktionsskoleforløb, vil den indgå i tabellen to gange. Tal fra Undervisningsministeriet viser, at der eksempelvis i 2009 var 78 produktionsskoler i Danmark (Undervisningsministeriet 2010a). Vores tal afviger

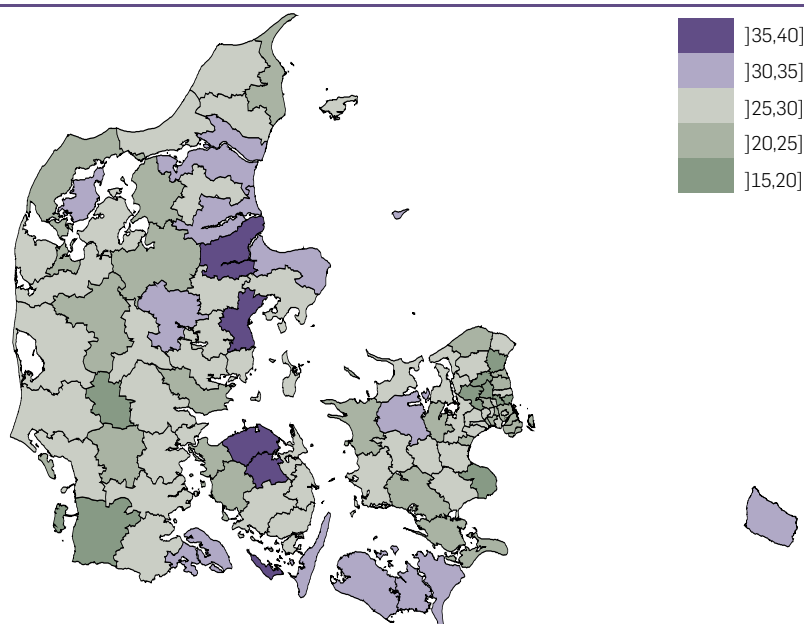
11. Med hensyn til antal institutioner, der tilbyder avu, gælder, at forløbene registreres på VUC-afdelingsniveau. Det vil sige, at VUC'er kan have forskellige afdelinger med hver deres institutionsnummer, og hver afdeling medregnes dermed som én institution. Endvidere indgår et antal institutioner, som sidenhen er blevet lukket.

herfra. Dels fordi vi har alle institutioner med i perioden (både nye og dem, der er lukket senere hen), dels fordi vi tæller antal institutioner ved at se på forløb, der påbegyndes i det pågældende år frem for at tage status ved årets afslutning.

KOMMUNALE FORSKELLE I TILGANG TIL FORBEREDENDE TILBUD

FIGUR 2.1

Andelen af unge med karakterer under middel (4) i forberedende tilbud ud af det samlede antal unge med karakterer under middel, fordelt på kommuner. Procent.

Anm.: Figuren viser andelen af bogligt svage unge (karakterer under middel) i forberedende tilbud, når de sammenlignes med alle andre unge, der har et karaktergennemsnit på mindre end 4 i dansk og matematik, samt unge uden folkeskolens afgangsprøve i disse fag. Beregningen er lavet på årgangene efter kommunalreformen (2007-2010). Landkortet er lavet i statistikprogrammet Stata 13 ved hjælp af kortdata hentet fra <http://geocommons.com/overlays/13236>. For meget små kommuner er datagrundlaget spinkelt. Der henvises til bilagstabel B1.1 kolonne 1 og 2 for beregningsgrundlaget.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Figur 2.1 viser, hvordan andelen af unge i forberedende tilbud fordeler sig på de enkelte kommuner. Vi antager her, at bogligt svage unge er en relevant gruppe, der kunne have behov for et forberedende tilbud, og vi

sammenligner derfor kun bogligt svage unge i tilbud (i alt 34.522 unge) med alle andre bogligt svage unge. Det vil sige unge, der *ikke* har taget folkeskolens afgangsprøver i både dansk og matematik eller har et karaktergennemsnit under 4 i et eller begge disse fag (i alt 124.588 unge).¹² Figuren tager udgangspunkt i den kommune, hvor de unge gik i grundskolen i afgangsåret. De mørklilla toner på kortet viser de kommuner, der har den højeste andel af unge i forberedende tilbud, mens de mørkegrønne toner på kortet viser kommuner med den laveste andel af unge. For nogle kommuner er beregningsgrundlaget tyndt, fordi der ikke er særligt mange bogligt svage unge eller særligt mange unge i forberedende tilbud. For en nærmere fortegnelse over det præcise antal unge i forberedende tilbud og antal bogligt svage unge på kommuneniveau henvises til bilagstabel B1.1.

Figuren viser, at der er stor variation i andelen af bogligt svage unge, der tager et forberedende tilbud. I nogle kommuner, såsom Gentofte, Billund og Tønder, ligger andelen mellem 15 til 20 pct., mens andelen i kommuner som Odense, Randers og Århus er over 30 pct. af alle bogligt svage unge. Gennemsnittet er 28 pct., og mange kommuner fordelt over hele landet ligger mellem 25 til 30 pct.

HVAD KARAKTERISERER DE UNGE, DER PÅBEGYNDER ET FORBEREDENDE TILBUD?

Unge, der går ud af grundskolen, står over for en række valg. Tidligere undersøgelser viser, at der er flere argumenter i spil, når de unge overvejer valg af ungdomsuddannelse. Nogle unge anvender udelukkelsesmetoden til at finde frem til, hvad de vil efter folkeskolen. Eksempelvis kan skoletræthed eller mangel på specifikke faglige kompetencer være styrende for, hvilke typer af uddannelse de ikke vil gå i gang med. Andre formulerer deres valg mere positivt. De ønsker eksempelvis ikke at lukke nogle døre, hvorfor de sigter efter en almen gymnasial uddannelse (Espersen, Eiberg & Andersen, 2011).

En række tidligere analyser går i dybden med de unges valg af ungdomsuddannelse, men de færreste analyser belyser den konkrete situation med hensyn til de unge, der påbegynder et forberedende tilbud. Noget af det, vi ved i forvejen, er, at det er et fåtal af unge i den gennem-

12. Vi anvender afgangsklasserne efter kommunalreformen til denne figur (2007-2010).

snitlige befolkning, der forventer at starte på et forberedende tilbud, når man i 9. klasse spørger til, hvad de skal efter folkeskolen. Derimod forventer 20 pct. af anbragte unge at skulle i et forberedende tilbud (Lausten, Skov & Nielsen, 2013; Ottosen, 2012).

Et centralt aspekt i de forberedende tilbud er at opkvalificere de unge, der ikke har tilstrækkeligt med kompetencer til at begynde på en ungdomsuddannelse. Det kan være faglige kompetencer, men i høj grad også personlige/socialt kompetencer (Københavns Kommune, 2011; Undervisningsministeriet, 2010b). I denne rapport ser vi alene på de faglige kompetencer, fordi vi har adgang til information herom i form af de unges resultater ved folkeskolens afgangsprøve.¹³ Vi ser alene på karaktererne i dansk og matematik, fordi dette er de to centrale fag i folkeskolen. Vi anvender prøveresultater i afgangsåret, det vil sige i det år, de går ud af grundskolen.

Figur 2.2 viser, hvordan unge i forberedende tilbud samlet set (i alt 53.907 unge) fordeler sig i forhold til gennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve sammenlignet med unge, der ikke er i tilbud (i alt 348.113 unge).¹⁴ Det første, man bemærker ved figur 2.2, er, at 27 pct. af unge i forberedende tilbud *ikke* har taget folkeskolens afgangsprøve (svarende til 14.525 unge). Unge uden afgangsprøve tolker vi som unge, der har forladt grundskolen før tid eller har været for dårligt rustede til at tage prøverne.¹⁵

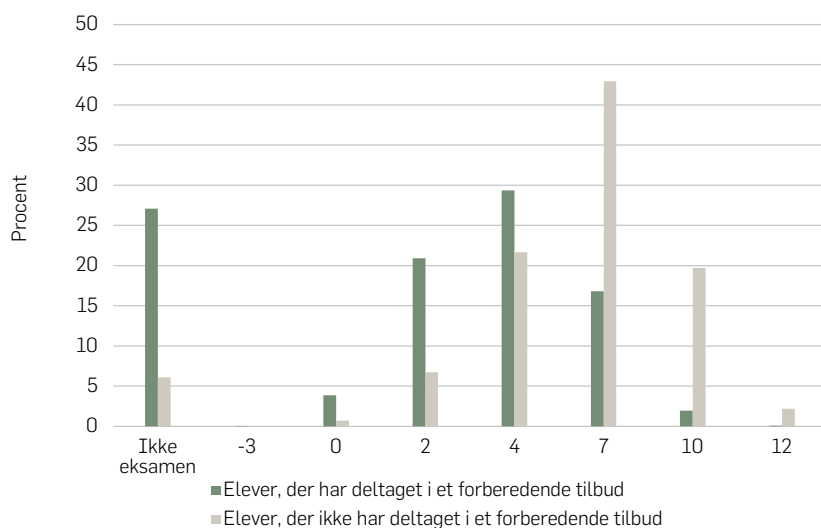
13. De sociale kompetencer kan eksempelvis måles ved hjælp af SDQ-skalaen (Strengths and Difficulties Questionnaire). Vi har desværre ikke adgang til data på SDQ for denne gruppe af unge. Data på SDQ for unge i 19-års-alderen er tilgængelige i den næste runde af SFT's børneforløbsundersøgelse, hvor data netop er indsamlet.

14. Karaktergennemsnittene i figur 2.2 er afrundet til nærmeste hele karakter, som indgår i 7-punktsskalaen.

15. Vores datamateriale dækker afgangsklassen i 2005-2010, det vil sige, at der indgår to afgangsklasser (2005 og 2006), fra før prøverne blev obligatoriske. At vi har tal fra før 2007 synes dog ikke at have afgørende betydning for andelen af unge, som ikke tager folkeskolens afgangsprøver. Af 2005-årgangen var andelen af unge i forberedende tilbud uden folkeskolens afgangsprøve 28,5 pct., mens samme andel var 31 pct. i 2010. For unge, der ikke var i forberedende tilbud, var 6,6 pct. uden folkeskolens afgangsprøver, mens det var 7,4 pct. for 2010-årgangen.

FIGUR 2.2

Unge fordelt efter karaktergennemsnit fra folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Særligt for unge i forberedende tilbud og unge, der ikke er i tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Procent.

Anm.: Figuren viser, hvordan karaktergennemsnittet fordeler sig for hhv. unge i forberedende tilbud og unge, der ikke er. Prøveresultaterne er fra folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik sammenlagt. Prøveresultaterne er fra de unges sidste prøver i grundskolen (9.-klasses-afgangsprøver eller 10.-klasses-prøver). Beregningsgrundlaget er i alt 402.020 unge, hvoraf 53.907 er i forberedende tilbud. Karaktergennemsnittene er afrundet til nærmeste hele karakter, som indgår i 7-punktsskalaen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Cirka 19 pct. af de unge i forberedende tilbud har et karaktergennemsnit på 7 eller derover (svarende til 10.161 unge), mens det samme gør sig gældende for 65 pct. af unge, som ikke er i forberedende tilbud. 25 pct. af de unge i forberedende tilbud har derimod et karaktergennemsnit på 2 eller derunder (svarende til 13.335 unge). Det samme gør sig kun gældende for 7 pct. af de unge, der ikke er i forberedende tilbud. Der viser sig således et klart billede af, at en stor andel af de unge, der er i forberedende tilbud, er bogligt udfordrede, når det gælder dansk og matematik, og dermed har ringere forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

TABEL 2.4

Unge i forberedende tilbud uden afsluttende prøver fordelt efter type af forberedende tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Procent og antal.

Type af tilbud	Procent	Antal uden afsluttende prøver	Antal i alt
Produktionsskoler	25,9	8.404	32.462
FVU og OBU	39,2	2.081	5.309
avu	23,6	2.861	12.107
Ungdomshøjskole, lange forløb	11,2	75	671
Folkehøjskole, lange forløb	24,9	468	1.879
Husholdnings- og håndarbejdsskoler (Frie Fagskoler)	47,6	704	1.479
I alt		14.525	53.907

Anm.: Fordelt efter type af tilbud viser figuren antallet og andelen af unge i forberedende tilbud, der ikke har taget folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Tabellen viser den unges første forberedende tilbud efter grundskolen. FVU står for forberedende voksenundervisning, OBU står for ordblindeundervisning, og avu står for almen voksenuddannelse.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Ser vi alene på de unge, der ikke har taget de afsluttende prøver i folkeskolen (i alt 14.525 unge), er der stor variation i, hvordan de fordeler sig på de forskellige typer af forberedende tilbud. Ikke overraskende er unge uden folkeskolens afgangsprøve stærkt repræsenteret i FVU/OBU (39 pct.), idet FVU og OBU er målrettet dansk- og matematikundervisning for de unge, der har det svært i disse fag.

Ligeledes er der en endnu større andel på husholdnings- og håndarbejdsskoler (48 pct.), hvor minimum en tredjedel af undervisningen er praktisk anlagt. Til sammenligning har 26 pct. af de unge på en produktionsskole og 24 pct. i avu-forløb ikke folkeskolens afgangsprøve (jf. tabel 2.4).

Langt de fleste unge i forberedende tilbud kommer fra en folkeskole (29.854 i alt), hvilket ikke er overraskende, eftersom 57 pct. af alle unge i vores population kommer direkte fra folkeskolen.

Ser vi derimod på, hvorvidt elever fra bestemte skoletyper går i forberedende tilbud, kommer unge fra specialskoler (30 pct.), kommunale ungdomsskoler (33 pct.) og dagbehandlingstilbud (44 pct.) typisk i forberedende tilbud (jf. tabel 2.5). Den fordeling er ikke overraskende, idet mange af de unge fra disse skoletyper er både fagligt og socialt udfordrede. Kun en lille andel af eleverne fra private grundskoler fortsætter i forberedende tilbud (8 pct.).

TABEL 2.5

Unge fra forskellige grundskoletyper, som får forberedende tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Procent og antal.

Grundskoletype:	Procent	Antal i tilbud	Antal i alt
Folkeskoler	13,2	29.854	225.829
Specialskoler	29,8	1.468	4.926
Private grundskoler	7,5	3.423	45.865
Efterskoler	12,6	13.590	108.234
Kommunale ungdomsskoler	33,2	3.912	11.787
Dagbehandlingstilbud og behandlingshjem	43,6	964	2.213
Total	13,3	53.211	398.854

Anm.: Tabellen viser antallet og andelen af unge i forberedende tilbud fordelt efter, hvilken type af grundskole de gik på i afgangsåret (9. eller 10./11. klasse). 696 unge i forberedende uddannelse mangler information om skoletype. 3.166 unge ud af det samlede antal unge mangler information om skoletype.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

TABEL 2.6

Andelen af unge fordelt på udvalgte baggrundskarakteristika særskilt for, om de har deltaget i et forberedende tilbud eller ej. Status målt i grundskolens afgangsårgangene 2005-2010. Procent og antal.

Baggrundskarakteristika:	Har ikke deltaget i tilbud	Har deltaget i tilbud	Alle
Dreng, pct.	50,1	52,5	50,4
Alder ved afslutning af 9./10.kl.	16,6	16,9	16,7
Indvandrerbaggrund, pct.	8,0	14,2	8,9
Bor med begge forældre, pct.	61,3	38,1	58,2
Mor kun grundskoleuddannet, pct.	17,6	32,4	19,6
Far kun grundskoleuddannet, pct.	19,0	32,9	20,9
Mor på overførselsindkomst, pct.	14,2	31,7	16,6
Far på overførselsindkomst, pct.	10,9	23,4	12,6
Procentgrundlag, antal	348.113	53.907	402.020

Anm.: Med "afgangsårgang" menes det år, hvor den unge går ud af grundskolen. Med "grundskoleuddannet" menes 9. eller 10./11. klasse som højeste fuldførte uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

En lille overvægt af drenge deltager i forberedende tilbud, hvilket stemmer overens med tidens tendens, hvor drengene generelt klarer sig lidt dårligere end pigerne i forhold til boglige færdigheder. For unge i tilbud er den gennemsnitlige alder ved afslutning af grundskolen knap 17 år mod 16,6 år for andre unge. Unge med indvandrerbaggrund er overrepræsenterede i gruppen af unge, der går i uddannelsesforberedende tilbud (14 pct. mod 8 pct. af unge, der ikke gør).

Færre unge i forberedende tilbud bor sammen med begge deres forældre (38 pct. mod 61 pct.). Forældre til unge i forberedende tilbud

har en kortere uddannelse. Eksempelvis har 32 pct. af mødre til unge i tilbud grundskole som højeste fuldførte uddannelse mod 18 pct. af mødre til unge, der ikke er i tilbud. Samme tendens gør sig gældende, hvis man ser på fædrenes uddannelse (33 pct. mod 19 pct.). Langt flere af forældrene er også på overførselsindkomst (eksempelvis 23 pct. mod 11 pct. hos fædrene, jf. tabel 2.6).

Alt i alt tegner der sig et billede af, at de unge, der påbegynder et forberedende tilbud, ikke alene er bogligt udfordrede. De kommer også fra hjem, hvor der er færre socio-økonomiske ressourcer generelt og færre erfaringer med skolesystemet og derfor formentlig også færre ressourcer til at støtte op omkring de unges uddannelse.

Tidligere danske undersøgelser viser også, at der er en høj forekomst af unge, der mistrives psykisk i grundskolen blandt skolebørn fra familier med indvandrerbaggrund, familier med lav socioøkonomisk status samt fra eneforsørgerfamilier (Holstein m.fl., 2011). Da der er et vist overlap af de karakteristika, som beskriver unge, der mistrives psykisk, og de karakteristika, der beskriver gruppen af unge i forberedende tilbud, må vi derfor også forvente, at unge, der tidligere mistrivedes i grundskolen, også er overrepræsenterede blandt unge i forberedende tilbud.

TABEL 2.7

Unge i forberedende tilbud fordelt efter antallet af forberedende tilbud, de har deltaget i. Afgangsårgangene 2005-2010. Procent og antal.

	Procent	Antal unge
Deltaget i et forløb	67,5	36.374
Deltaget i to forløb	22,4	12.094
Deltaget i flere end to forløb	10,1	5.439
Antal unge i alt	100,0	53.907

Anm.: Tabellen viser antallet og andelen af unge i forberedende tilbud fordelt efter, hvor mange forløb de har deltaget i. Antal forløb måles, fra de forlader grundskolen, til de har gennemført en ungdomsuddannelse (dog senest efteråret 2012).

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

36.374 unge (68 pct.) tager ét forberedende tilbud, mens 12.094 unge (22 pct.) tager to forløb. Få unge (5.439 unge svarende til 10 pct.) har taget mere end to forberedende tilbud (jf. tabel 2.7). Der kan være flere grunde til, at de unge har behov for mere end ét forberedende tilbud. Ud fra et samfundsmæssigt perspektiv er det dog hensigtsmæssigt, at de unge ikke cirkulerer rundt i de forberedende tilbud, men i stedet kommer videre til en ungdomsuddannelse.

HVORNÅR BEGYNDER DE UNGE I ET FORBEREDENDE TILBUD?

TABEL 2.8

Unge i forberedende tilbud fordelt efter, hvornår de påbegynder deres første tilbud. Afgangsårgangene 2005-2010. Antal og procent.

Tidspunkt for påbegyndelse af tilbud:	Antal	Procent
Op til 5 måneder efter grundskole og uden at påbegynde en ungdomsuddannelse først	15.673	29,1
5 måneder eller senere efter grundskole, men uden at påbegynde en ungdomsuddannelse først	9.720	18,0
Efter påbegyndt, men ej afsluttet ungdomsuddannelse	28.514	52,9
Antal unge i alt	53.907	100,0

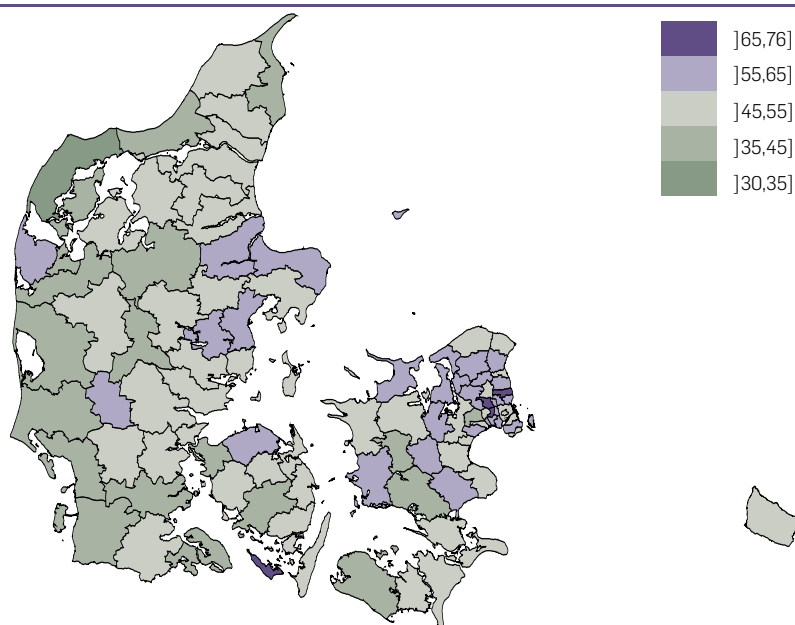
Anm.: Tabellen viser, hvordan unge i forberedende tilbud fordeler sig, når det gælder start på tilbud. Tabellen viser den unges første forberedende tilbud efter grundskolen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Der er stor forskel på, hvornår de unge begynder på et forberedende tilbud. Halvdelen af de unge starter på et forberedende tilbud, *efter* at de har været i gang med en ungdomsuddannelse (28.514 unge), mens en tredjedel af de unge starter inden 5 måneder efter grundskolen og uden først at gå i gang med en ungdomsuddannelse (15.673 unge). De resterende 18 pct. svarende til 9.720 unge kommer først i gang med en forberedende uddannelse tidligst 5 måneder, efter at de er gået ud af grundskolen og uden at være startet på en ungdomsuddannelse i mellemtiden (jf. tabel 2.8). Tabellen tegner et billede af, at de forberedende tilbud anvendes som en backup, når de unge har prøvet kræfter med en ungdomsuddannelse. Derudover er der også en tendens til, at de unge, der ikke er kommet i gang med en ungdomsuddannelse lige efter grundskolen, forholdsvis hurtigt kommer i gang med et forberedende tilbud.

FIGUR 2.3

Andelen af unge, der starter i forberedende tilbud som første forløb efter grundskolen, ud af det samlede antal unge i forberedende tilbud fordelt på kommuner. Procent.

Anm.: Ud af alle unge i forberedende tilbud viser figuren, hvordan unge fordeler sig med hensyn til starttidspunkt af tilbud. Der skelnes mellem to kategorier, hvor det forberedende tilbud enten er den første uddannelse efter grundskolen eller først kommer efter en påbegyndt ungdomsuddannelse. Figuren viser andelen af unge, der påbegynder et forberedende tilbud som første uddannelse efter grundskolen. Beregningen er lavet på årgangene efter kommunalreformen (2007-2010). Landkortet er lavet i statistikprogrammet Stata 13 ved hjælp af kortdata hentet fra <http://geocommons.com/overlays/13236>. Der henvises til bilagstabel B1.1 kolonne 3 og 4 for nærmere specificering af beregningsgrundlaget. Læsø er ikke med på kortet, da beregningsgrundlaget er for småt.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Unge træffer i sidste ende deres eget uddannelsesvalg, men flere aktører spiller en rolle heri. Fordelt på landsplan viser figur 2.3, hvordan unge, der starter på en forberedende uddannelse, fordeler sig, når det gælder start på forberedende tilbud lige efter grundskolen frem for efter en afbrudt ungdomsuddannelse.¹⁶ De mørkeste lilla felter viser kommuner, hvor 66-76 pct. af de unge i forberedende tilbud er startet lige efter grundskolen. De

16. I figuren er unge, der starter på en forberedende ungdomsuddannelse op til 5 måneder efter grundskolen (15.673 unge) og mere end 5 måneder efter grundskolen (9.720 unge) slået sammen til én kategori og sammenlignet med de unge, der først har afbrudt en ungdomsuddannelse (28.514 unge), jf. tabel 2.8.

mørkegrønne felter på landkortet viser, at kommunen har 30-35 pct. unge, der påbegynder et forberedende tilbud som det første efter grundskolen. I nogle kommuner, såsom Århus og flere kommuner i Københavnsområdet, starter over 60 pct. i forberedende tilbud lige efter grundskolen. I kommuner langs den jyske vestkyst er der en større tendens til, at et forberedende tilbud påbegyndes efter forsøgt ungdomsuddannelse.

Figuren viser, at der er stor variation i, hvor høj en andel af unge der først forsøger sig med en ungdomsuddannelse. Det er ikke sandsynligt, at en variation i andelen fra 30 pct. til 76 pct. udelukkende skyldes forskelle i de unges præferencer og behov. Figuren indikerer derimod, at forberedende uddannelse som et tilbud anvendes forskelligt på tværs af landet.

SAMMENFATNING

Der findes 7 forskellige slags forberedende tilbud, hvor de mest anvendte er produktionsskoler og avu. Den beskrivende analyse viser endvidere, at:

- Godt 13 pct. af unge fra årgangene 2005-2010 er i forberedende tilbud
- På tværs af kommuner varierer andelen af unge i tilbud fra 15-20 pct. til 35-40 pct., når de unge sammenlignes med alle andre unge med karaktergennemsnit under 4 i dansk og matematik
- Unge bruger i gennemsnit knap 7 måneder på et tilbud
- Cirka 67 pct. af de unge i tilbud får ét tilbud
- Unge i tilbud er bogligt udfordrede. 81 pct. har et karaktergennemsnit på 4 eller derunder i dansk og matematik sammenlagt
- Cirka 39 pct. af unge i FVU/OBU har ikke folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik
- Cirka 25 pct. af unge i henholdsvis produktionsskoler og avu har ikke folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik
- Unge i tilbud kommer fra hjem med færre ressourcer til at støtte op omkring uddannelse. Dette reflekteres både i, at en høj andel af de unges forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse, og i, at en høj andel af forældrene er på overførselsindkomster
- Cirka 60 pct. af de unge i tilbud bor ikke sammen med begge deres forældre

- Cirka 53 pct. af de unge i tilbud har først været i en ungdomsuddannelse før påbegyndt forberedende tilbud.

Der er stor kommunal variation i, hvornår unge påbegynder et forberedende tilbud:

- I nogle kommuner, såsom Århus og flere kommuner i Københavnsområdet, starter over 60 pct. i forberedende tilbud lige efter grundskolen
- I kommuner langs den jyske vestkyst er der en højere tendens til, at et forberedende tilbud påbegyndes efter forsøgt ungdomsuddannelse.

DATA OG METODE

I dette kapitel giver vi en gennemgang af de data og de statistiske metoder, vi anvender i analysen. Vi vil først præsentere vores datamæssige grundlag. Herefter gennemgår vi opbygningen af analysestrukturen. Vi afslutter med en beskrivelse af de statistiske metoder, vi anvender i rapporten.

DATA

DATAMATERIALET

Vi anvender registerdata fra henholdsvis Undervisningsministeriet (UVM) og Danmarks Statistik (DST). Vi tager udgangspunkt i alle 15-19-årige unge, der går ud af 9. eller 10./11. klasse i 2005-2010, i alt svarende til 402.020 afgangselever. Heraf deltager 53.907 unge, svarende til godt 13 pct. af alle unge, i mindst ét forberedende tilbud, inden de afslutter en ungdomsuddannelse.¹⁷

Fra UVM har vi information om alle grundskoler i Danmark, heriblandt hvilken type skole hver enkelt skole er. Via registrene kobler vi en

17. Nogle af de tilbud, som indgår i vores definition af forberedende tilbud, bruges også af unge, der allerede har en ungdomsuddannelse. Eksempelvis kan vi se, at nogle unge tager et længerevarende folkehøjskoleforløb, efter at de har afsluttet gymnasiet. Disse forløb er ikke forberedende tilbud mht. ungdomsuddannelse. Vi tager højde for dette ved at begrænse datamaterialet til forløb, som er taget, *før* den unge afslutter en ungdomsuddannelse.

række oplysninger om den unge. Hver elev kan anonymt kobles sammen med den eller de skoler, eleven har gået på, samt med statistisk baggrunds-information på både eleven og elevens forældre. I projektet bruges oplysninger om elevernes boglige færdigheder (karakterer ved folkeskolens afgangsprøver eller 10.-klasser-prøver), deltagelse i forberedende tilbud, deltagelse og gennemførelse af en ungdomsuddannelse samt elevernes sociale baggrund. Fra UVM har vi endvidere information for årene 2005-2010 om Ungdommens Uddannelses- (UU-) vejledningscentrenes dækningsområde, dvs. hvilke kommuner der er dækket af hvilke centre.

DATAAFGRÆNSNING

Som tidligere nævnt tager vi udgangspunkt i grundskolens afgangsklasser 2005-2010. I kapitel 2 anvender vi alle unge, der er gået ud af 9. eller 10./11. klasse, mens vi foretager en væsentlig afgrænsning af denne gruppe i kapitel 4. I de statistiske analyser i kapitel 4 begrænser vi os til elever, der er gået ud af 9. eller 10./11. klasse fra en folkeskole eller en specialskole. Det gør vi for at sandsynliggøre, at de unge er tilknyttet UU-vejledning. Før 2007 kunne privatskoler eksempelvis frit vælge, om de selv ønskede at vejlede de unge, eller om de indgik et samarbejde med UU-centrene. Tilknytning til UU-vejledning er nødvendig for vores effektanalyse i kapitel 4.

Denne begrænsning betyder, at vores stikprøve kun udgør ca. 60 pct. af en årgang, idet ca. 40 pct. af alle elever på en årgang afslutter 9. eller 10./11. klasse på en privat skole eller en efterskole. Der er i alt 230.755 elever i folke- og specialskolernes afgangsklasse 2005-2010. Heraf deltager 27.149 unge i et eller flere forberedende tilbud af mindst 3 måneders varighed (inden afsluttet ungdomsuddannelse). Når vi benytter de nævnte definitioner, er der i vores analysedatasæt godt 11,4 pct. unge af en årgang, der deltager i et forberedende tilbud.

Vi begrænser endvidere analysen til unge, der er mellem 15 og 19 år i det år, de forlader folkeskolen (begrænsning udgør < 1 pct.), og det endelige analysesample indeholder i udgangspunktet 228.789 unge. Heraf har 26.973 – eller 11,8 pct. – deltaget i et forberedende tilbud.

DEFINITIONER AF RELEVANTE VARIABLER

INDSATS/"TREATMENT"

Vi benytter en samlet betegnelse, vi kalder ”forberedende tilbud” eller blot ”tilbud”, for de 7 tilbud, der er nærmere beskrevet i kapitel 2. Endvidere ser vi særskilt på de to største tilbud: produktionsskoleforløb og avu. I nogle analyser deler vi de forberedende tilbud op i korterevarende og længerevarende forløb.

For de efterfølgende statistiske analyser i kapitel 4 gælder, at vi kun definerer tilbud af minimum 3 måneders varighed som indsats. Det betyder, at 1 ud af 6 af alle unge i forberedende tilbud, der kun har deltaget i forløb kortere end 3 måneder, ikke er del af indsatsgruppen, men af kontrolgruppen.¹⁸ Vi vælger denne begrænsning, fordi vi vurderer, at tilbuddene skal have en vis varighed, for at vi kan spore en effekt.^{19,20}

Endvidere ses der kun på forberedende tilbud, der er taget, *inden* de unge gennemfører en ungdomsuddannelse, og dermed ikke for eksempel suppleringsforløb eller andre fag, der tages efter endt ungdomsuddannelse og eventuelt inden andre former for uddannelse.

Indsatsen defineres ud fra det første forløb af mindst 3 måneders varighed, som den unge starter på. Begrundelsen for ikke at inddrage senere forløb særskilt i definitionen af indsatsen er, at hvad der sker efter det første forløb, indgår i den samlede effekt af det første forløb (herunder også, hvis der senere opstår behov for at tilbyde den unge et yderligere forløb). Den effekt, vi måler, vil således være den *samlede* effekt af det første forløb og eventuelle efterfølgende forløb. Denne definition af indsats betyder også, at den unge kun indgår i analyserne én gang, selvom vedkommende måske tager flere forløb. I analyser, hvor der skelnes mellem forberedende tilbud af forskellig type og længde, kategoriseres altid efter elevens første tilbud.

I vores definition af ét enkelt forberedende tilbud kan der indgå flere efterfølgende forløb, hvis den unge deltager i flere forløb af samme

18. I alt har vi for årgangene 2005-2010 53.907 unge, der er i forberedende tilbud minimum én gang, men når vi ser bort fra forløb, der er mindre end 3 måneder, har vi i alt 45.361 unge. For de unge, hvis første forløb er under 3 måneder, men hvis andet (eller senere) forløb er over 3 måneder, inddrager vi deres andet (senere) forløb.

19. Endvidere er institutionerne i dag pålagt at vejlede de unge i videre uddannelses- eller arbejdsmarkedsforløb, når et forberedende tilbud er over 3 måneder. Der er derfor også fra den administrative side en anden vurdering af, hvad der forventes af forløb på mere end 3 måneder.

20. Vi har testet denne antagelse ved at køre resultaterne for hovedmodellen i kapitel 4 uden 3-måneders-begrænsningen. Konklusionerne er uændrede.

type (fx avu eller forløb på produktionsskolen), og der ikke går mere end 3 måneder mellem afslutningen af et forløb og påbegyndelsen af det næste. Et forløb er således defineret som (en række) ”sammenhængende” forløb af samme uddannelsestype med højst 3 måneder imellem.

I analyserne i kapitel 4 måler vi dermed, hvorvidt den samlede periode i forberedende tilbud har betydning for, hvorvidt de unge påbegynder en ungdomsuddannelse. Denne definition får særlig betydning i analysen af forløbslængden. Den spiller dog også ind i definitionen af resultatmålene, da status for resultatmålene måles fra afslutningstidspunktet af første forløb, der overholder vores definition af ”treatment” (dvs. forløb på minimum 3 måneder, som ligger før afsluttet ungdomsuddannelse). Idet vi lægger eventuelle efterfølgende forløb sammen, vil uret for statusmålingerne derfor begynde at tikke senere (end hvis efterfølgende forløb ikke blev sammenlagt), nemlig først efter afslutningen af sidste delforløb.

Tabel 3.1 viser beskrivende statistik for de indsatser, vi ser på i kapitel 4. I det datamateriale, vi bruger i analyserne, er der således knap 12 pct. af de unge, der deltager i et forberedende tilbud. 6,5 pct. tager deres første forløb over 3 måneder på en produktionsskole, mens 3,2 pct. tager det på en avu. Den i analyserne anlagte definition af korte og lange forløb betyder, at halvdelen af forløbene er korte, og den anden halvdel er lange forløb.

TABEL 3.1

Beskrivende statistik for alle indsatser, resultatmål samt instrumentvariabler, der indgår i kapitel 4. Procent.

Variabler	Middelværdi	Standardafvigelse
<i>Indsatser</i>		
Forberedende tilbud (FT)	11,8	32,2
FT – produktionsskole	6,5	24,6
FT – avu	3,2	17,5
FT – kort (3-8 md.)	5,9	23,6
FT – lang (> 8 md.)	5,9	23,5
<i>Instrumenter</i>		
Andel unge af forrige årgang med karaktergennemsnit under 4 i UUC-området, som deltog i FT	26,9	5,8
Andel unge af forrige årgang med karaktergennemsnit under 4 i UUC-området, som deltog i produktionsskoleforløb	15,5	5,3
Andel unge af forrige årgang med karaktergennemsnit under 4 i UUC-området, som deltog i avu-forløb	10,3	4,1
Andel unge af forrige årgang med karaktergennemsnit under 4 i UUC-området, som deltog i korterevarende FT	15,1	4,2
Andel unge af forrige årgang med karaktergennemsnit under 4 i UUC-området, som deltog i længerevarende FT	16,1	4,6
<i>Resultatmål</i>		
Ungdomsuddannelse i gang/afsluttet i år 2 efter grundskole/forberedende tilbud	83,1	37,5
Ungdomsuddannelse i gang/afsluttet i år 3	82,4	38,1
Ungdomsuddannelse i gang/afsluttet i år 4	82,9	37,7
Ungdomsuddannelse i gang/afsluttet i år 5	84,0	36,7
Fortsat UD i gang/afsluttet i år 3 efter grundskole/forberedende tilbud	92,3	26,6
Fortsat UD i gang/afsluttet i år 4	95,1	21,6
Fortsat UD i gang/afsluttet i år 5	96,9	17,3
Beskæftigelse i år 2 efter grundskole/forberedende tilbud	33,3	47,1
Beskæftigelse i år 3	43,5	49,6
Beskæftigelse i år 4	48,8	50,0
Beskæftigelse i år 5	49,9	50,0
Kontanthjælp i år 2 efter grundskole/forberedende tilbud	11,2	31,5
Kontanthjælp i år 3	17,9	38,3
Kontanthjælp i år 4	24,8	43,2
Kontanthjælp i år 5	29,2	45,5

Anm.: Figuren viser beskrivende statistik for alle indsatser, resultatmål samt instrumentvariablen, der indgår i kapitel 4, det vil sige alle unge mellem 15-19 år, der går ud af folkeskolens eller specialskolernes afgangsklasse (9.-11.kl.). Kun forberedende tilbud af minimum 3 måneders varighed indgår i definition af indsatsen. I alt er der 228.789 elever i datasættet. Der vil dog være færre elever, der indgår i beregningerne for de enkelte resultatmål, både fordi vi for nogle resultatmål ser på delgrupper af alle elever, og fordi vi ikke observerer resultatmål for alle år. Det eksakte antal af elever, der indgår i de enkelte beregninger, fremgår af tabellerne i kapitel 4. UU-center-området forkortes til UUC i tabellen. Ungdomsuddannelse forkortes til UD i tabellen.

Standardafvigelsen er et udtryk for, hvor stor spredningen er omkring middelværdien.

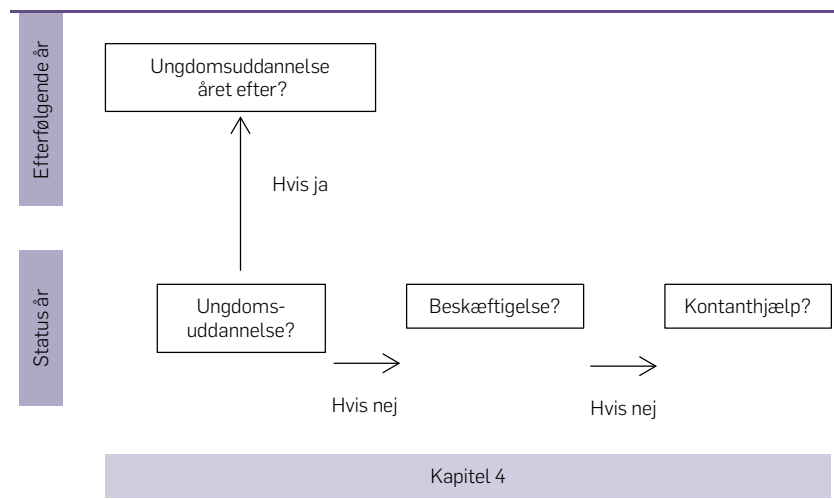
Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

RESULTATMÅL

Med hensyn til at måle effekten af forberedende tilbud er vores primære resultatmål, om de unge påbegynder/gennemfører en ungdomsuddannelse. Endvidere ser vi på sekundære resultatmål for de, der ikke påbe-

gynder en ungdomsuddannelse, som beskæftigelse og kontanthjælp. Figur 3.1 giver en oversigt over, hvordan analyserne er struktureret.

FIGUR 3.1
Oversigt over analysestruktur.

Kilde: Egen fremstilling.

Primært resultatmål: Ungdomsuddannelse

Det primære resultatmål er, hvorvidt de unge kommer i gang med eller færdiggør en ungdomsuddannelse (jf. figur 3.1). Her indgår de gymnasiale uddannelser og de erhvervsfaglige uddannelser samt EGU (erhvervsgrunduddannelse) og STU (særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse). Status for uddannelse måles 1. oktober i året. Det betyder, at unge, der påbegynder en ungdomsuddannelse i sommeren, men dropper ud inden den 1. oktober, ikke vil tælle med som værende i gang med en ungdomsuddannelse i det år. Unge, der påbegynder en ungdomsuddannelse, men dropper ud igen med det samme, indgår således ikke i succeskriteriet for vores resultatmål ”igangværende uddannelse”. Idet vi kun kan følge de fleste unge i vores datamateriale i en ret kort årrække, ser vi på unge, der er i gang med, og dem, der har færdiggjort en ungdomsuddannelse, under ét, men kalder det ”værende i gang med en ungdomsuddannelse”.

Vi ser endvidere nærmere på frafald fra ungdomsuddannelse og undersøger derfor, om de unge stadig er i gang med deres ungdomsuddannelse året efter, eller om de er droppet ud. For dem, der påbegynder

en ungdomsuddannelse, undersøges således, om deltagelse i et forberedende tilbud forbedrer chancerne for at fortsætte i uddannelsen året efter (jf. figur 3.1).

Sekundære resultatmål: Beskæftigelse og kontanthjælp

Vi anvender Danmark Statistiks socioøkonomiske klassifikation (SOCIO2) til at definere, om den unge er i beskæftigelse eller på kontanthjælp. Den socioøkonomiske klassifikation dannes ud fra oplysninger om væsentligste indkomstkilde for personen i året. Ud fra indkomstkilden fastlægges, om personen er i beskæftigelse, arbejdsløs eller uden for arbejdsstyrken, herunder uddannelsessøgende eller kontanthjælpsmodtager.

Vi vælger definitionerne med udgangspunkt i hovedindkomstkilden i et givet år, da vi skønner det mindre relevant at måle effekter af forberedende tilbud på en kortvarig tilknytning til arbejdsmarkedet. De unge skal således have indkomst fra beskæftigelse som den vigtigste indkomstkilde, for at succeskriteriet for resultatmålet ”varig beskæftigelse” er opfyldt. Det samme gælder resultatmålet for kontanthjælp. Den unge tælles kun med som overgået til kontanthjælp, hvis kontanthjælp udgør den vigtigste indkomstkilde i året. Unge, der har en kortere kontanthjælpsperiode, vil derfor ikke tælles med som ”overgået til kontanthjælp”.

For dem, der ikke påbegynder en uddannelse, analyserer vi således, om deltagelse i et forberedende tilbud forbedrer chancerne for at komme i længerevarende beskæftigelse (jf. figur 3.1). Og endelig, for de elever, der hverken påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse, undersøges det, om unge, der har deltaget i et forberedende tilbud, i højere grad overgår til kontanthjælp end andre unge (jf. figur 3.1).

Det er væsentligt at bemærke, at stikprøvestørrelsen er kraftigt reduceret i særanalyserne med beskæftigelse og kontanthjælp som resultatmål. For eksempel er kun ca. 18 pct. af de unge i hele stikprøven ikke overgået til uddannelse i det tredje statusår (svarende til ca. 32.000 unge). Det er kun disse unge, der vil indgå i analysen af beskæftigelse, og i analysen af kontanthjælp vil der være endnu færre unge, der medtages – nemlig kun de, der hverken har påbegyndt en uddannelse eller er kommet i beskæftigelse.

I tabel 3.1 vises beskrivende statistik for alle anvendte resultatmål.

Vi tager status på forskellige tidspunkter, efter at de unge enten har afsluttet 9./10./11. klasse eller har afsluttet det første forberedende

tilbud af minimum 3 måneders varighed.²¹ Vi benytter både udfald, der er målt på kort sigt, og udfald, der er målt på lidt længere sigt. I praksis måler vi den unges status en gang årligt fra år 2 til år 5, efter at den unge har deltaget i et forberedende tilbud eller efter afslutning af grundskolen, hvis den unge ikke deltager i et forberedende tilbud.²²

I udgangspunktet viser vi resultaterne fra analyserne, hvor vi måler de unges status i 3 år, efter at de har forladt grundskolen. Det betyder, at vi for de fleste forløb kun anvender årgangene 2005-2009 til at analysere overgang til ungdomsuddannelse. Vi har ligeledes lavet alle analyser for uddannelsesmålene 2-5 år senere, men har valgt kun at vise udviklingen år for år for hovedanalysen (dvs. deltagelse i forberedende tilbud vs. ikke-deltagelse) samt de delanalyser, hvor resultaterne viste, at der var en udvikling over tid.

KONTROLVARIABLER

I regressionsanalyserne i kapitel 4 medtager vi en lang række kontrolvariable (jf. beskrivende statistik i tabel 3.2). Hermed tages der højde for, at de unge har forskellige boglige kompetencer efter afsluttet 9./10./11. klasse og kommer fra forskellige hjem, som giver variation i fx de unges faglige forudsætninger for at tage en ungdomsuddannelse samt hvor meget opbakning (både fagligt og socialt), der er omkring de unges uddannelse i deres hjem. De unges forskellige forudsætninger med hensyn til uddannelse kan have betydning for både deres tilbøjelighed for at deltage i et forberedende tilbud og for at komme i gang med en ungdomsuddannelse. For at få et mere retvisende resultat for betydningen af deltagelse i forberedende tilbud for de unges deltagelse i ungdomsuddannelserne og de øvrige resultatmål medtages kontrolvariablerne i de statistiske analyser.

Vi måler de unges boglige kompetencer ved resultaterne ved folkeskolens afgangsprøver eller 10.-klassesprøver, afhængigt af hvilke der

21. Forberedende tilbud kan køre helt frem til slutningen af året, mens grundskolen afsluttes i juni.

For at kompensere for forskellen på muligt afslutningstidspunkt og dermed tidsrum for at komme i gang med en ungdomsuddannelse, finde beskæftigelse mv. bruger vi forskellig start for tællingen mht. resultat-status for unge med og uden forberedende tilbud. For unge i forberedende tilbud begynder status-tællingen i året, efter at de har afsluttet det forberedende tilbud, mens den for elever, der ikke har deltaget i forberedende tilbud, begynder samme år, hvor de afslutter grundskolen. Vi har testet, om konklusionerne for hovedmodellen i kapitel 4 holder, når vi ikke differentierer mellem de unges status-tælleår. Konklusionerne er robuste over for denne ændring.

22. I året for overgangen (dvs. år 1) kan der være usikkerhed mht. målingen, hvorfor vi har valgt år 2 som det første målepunkt.

er de sidste eksamenskarakterer, de unge får i deres grundskoletid.²³ Vi ser alene på karaktererne i dansk og matematik, som er de to centrale fag i grundskolen. I analyserne indgår karaktermålene som et simpelt gennemsnit af de forskellige prøvekarakterer i henholdsvis dansk og matematik. Konkret medtager vi indikatorer for, hvor den unges karaktergennemsnit i henholdsvis dansk og matematik ligger i karakterfordelingen (bund 0-20 pct., 21-40 pct., 41-60 pct., 61-80 pct. eller top 81-100 pct.), samt en indikator for, hvorvidt den unge har taget folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Endvidere inkluderer vi en indikator for, om elevens sidste grundskoleår var på 9., 10. eller 11. klassetrin.

For at tage højde for forskelle i de unges hjemmebaggrund medtages følgende kontrolvariabler: mors/fars højeste uddannelse (grundskole, EUD, gymnasial uddannelse, kort/mellemlang eller lang videregående uddannelse), mors/fars tilknytning til eller stilling på arbejdsmarkedet, mors/fars indkomst, om den unge bor sammen med begge forældre/én forælder/ingen forælder ved afslutningen af grundskolen, morens alder ved den unges fødsel og antal børn i familien.

Desuden kan en række karakteristika hos eleven selv have betydning for, om eleven deltager i et forberedende tilbud og kommer i gang med en ungdomsuddannelse. Vi medtager derfor følgende variabler: køn, alder ved afslutning af grundskolen samt en indikator for anden etnisk baggrund end dansk. Vi inkluderer endvidere en indikator for at have gået i specialskole frem for almindelig folkeskole i 9./10./11. klasse, da dette kan indikere mere vidtrækkende udfordringer i forhold til ungdomsuddannelse end målt ved de i forvejen inkluderede variabler.

Endvidere medtager vi en række variabler, der beskriver de lokale forhold, hvor den unge bor, som kan have betydning for både for de unges sandsynlighed for at blive tilbudt et forberedende tilbud og kan have særskilt betydning for deres chancer for at komme i gang med en uddannelse eller job. Vi medtager derfor en indikator for ungdomsledighed, andelen af unge med forældre på overførselsindkomster, andelen af unge med ufaglærte forældre samt andelen af unge med indvandrerbaggrund.

Sidst medtager vi faste afgangsklasse-effekter ("Kohorte fixed effects") i form af indikator for hver afgangsårgang fra grundskolen. Alle kontrolvariabler er målt i sidste år i grundskolen, og der er inkluderet indikatorer for manglende værdier i alle regressioner.

23. For at tage højde for forskelle i det faglige niveau inkluderer vi en indikator for, om karaktererne kommer fra afgangsprøven eller fra 10.-klasses-prøven.

I effektanalysen i kapitel 4 anvender vi endvidere instrumentvariabler, som genererer tilfældig variation i sandsynligheden for, at unge deltager i forberedende tilbud. I dette afsnit vises udelukkende beskrivende statistik for instrumentvariablerne (jf. tabel 3.1), mens der henvises til metodeafsnittet senere i kapitel 3 for en uddybende beskrivelse af selve metoden og begrundelsen for valg af instrumenterne.

TABEL 3.2

Beskrivende statistik for alle kontrolvariabler, der indgår i kapitel 4. Alle unge mellem 15-19 år, der går ud af folkeskolens eller specialskolernes afgangsklasse (9.-11. klasse). Procent.

Variabler	Middelværdi	Standard afvigelse
<i>Socioøkonomisk hjemmebakgrund</i>		
Bor med begge (biologiske) forældre	58,9	49,2
Bor med én (biologisk) forælder	35,9	48,0
Bor uden (biologiske) forældre	5,2	22,2
Indvandrerbaggrund	12,5	33,1
Mors alder ved barnets fødsel, yngste kvartil	32,1	46,7
Mors alder ved barnets fødsel, 2. kvartil	24,6	43,1
Mors alder ved barnets fødsel, 3. kvartil	20,9	40,6
Mors alder ved barnets fødsel, ældste kvartil	22,4	41,7
Et barn i familien	31,2	46,3
To børn i familien	42,8	49,5
Tre børn i familien	18,7	39,0
Fire børn i familien	5,1	22,1
Fem eller flere børn i familien	2,1	14,3
Mor: grundskoleuddannet	22,8	41,9
Mor: studentereksamen	5,0	21,7
Mor: erhvervsfaglig uddannelse	36	48,0
Mor: kort videregående uddannelse	3,5	18,5
Mor: mellemlang videregående uddannelse	17,9	38,3
Mor: lang videregående uddannelse	4,6	21,0
Far: grundskoleuddannet	23,3	42,3
Far: studentereksamen	4,2	20,2
Far: erhvervsfaglig uddannelse	40,8	49,1
Far: kort videregående uddannelse	5,3	22,3
Far: mellemlang videregående uddannelse	9,6	29,5
Far: lang videregående uddannelse	7,6	26,6
Mor: selvstændig	3,6	18,6
Mor: øverste lønniveau	10,2	30,3
Mor: mellemste lønniveau	19,3	39,5
Mor: grundlønniveau	31,3	46,4
Mor: øvrige lønniveau	14	34,7
Mor: overførselsindkomst	14,5	35,2
Mor: øvrige på arbejdsmarkedet	4,8	21,5
Far: selvstændig	8,4	27,7
Far: øverste lønniveau	14,3	35,0
Far: mellemste lønniveau	10,8	31,0

Tabellen fortsættes

TABEL 3.2 FORTSAT

Beskrivende statistik for alle kontrolvariabler, der indgår i kapitel 4. Alle unge mellem 15-19 år, der går ud af folkeskolens eller specialskolernes afgangsklasse (9.-11. klasse). Procent.

Variabler	Middelværdi	Standard afvigelse
Mor: grundlønniveau	26,5	44,1
Mor: øvrige lønniveau	18,8	39,1
Mor: overførselsindkomst	10,6	30,8
Mor: øvrige på arbejdsmarkedet	3,9	19,3
Mor indkomst (i 1.000 kr.)	180	147
Far indkomst (i 1.000 kr.)	242	223
<i>Individuelle karakteristika</i>		
Dreng	52,3	49,9
Ej taget afsluttende prøver i dansk	6,3	24,3
Danskkarakter: laveste 20 pct.	19,9	39,9
Danskkarakter: 21-40 pct.	19,7	39,8
Danskkarakter: mellemste 20 pct.	23,5	42,4
Danskkarakter: 61-80 pct.	14,5	35,2
Danskkarakter: bedste 20 pct.	16,1	36,7
Niveau for afsluttende grundskoleprøver, dansk: 9. klasse (reference: 10. klasse)	64,5	47,8
Ej taget afsluttende prøver i matematik	7,0	25,5
Matematikkarakter: laveste 20 pct.	20,3	40,2
Matematikkarakter: 21-40 pct.	22,5	41,8
Matematikkarakter: mellemste 20 pct.	20,3	40,2
Matematikkarakter: 61-80 pct.	11,4	31,7
Matematikkarakter: bedste 20 pct.	18,5	38,8
Niveau for afsluttende grundskoleprøver, matematik: 9.klasse (reference: 10. klasse)	66,6	47,1
Afgangsklassetrin fra grundskolen: 9.	61,2	48,7
Afgangsklassetrin fra grundskolen: 10.	38,4	48,6
Afgangsklassetrin fra grundskolen: 11.	0,4	5,9
Specialskole i 9./10. klasse	2,1	14,3
Alder ved afslutning af grundskole	16,8	1,1
<i>Lokale forhold</i>		
Andel unge med ufaglærte mødre i UUC	23,2	4,4
Andel unge med mødre på overførselsindkomst i UUC	19,5	4,7
Andel unge med indvandrerbaggrund i UUC	12,3	8,2
Kommunal ungdomsledighedsprocent	2,9	1,7

Tabellen fortsættes

TABEL 3.2 FORTSAT

Beskrivende statistik for alle kontrolvariabler, der indgår i kapitel 4. Alle unge mellem 15-19 år, der går ud af folkeskolens eller specialskolernes afgangsklasse (9.-11. klasse). Procent.

Variabler	Middelværdi	Standard afvigelse
<i>Fixed effects</i>		
Afgangsklasse 2005	16,3	36,9
Afgangsklasse 2006	16,8	37,4
Afgangsklasse 2007	17,1	37,6
Afgangsklasse 2008	16,9	37,5
Afgangsklasse 2009	16,2	36,8
Afgangsklasse 2010	16,7	37,3

Anm.: Figuren viser beskrivende statistik for alle kontrolvariabler, der indgår i analysen i kapitel 4, det vil sige alle unge mellem 15-19 år, der går ud af folkeskolens eller specialskolernes afgangsklasse (9.-11. klasse). Der indgår 228.789 elever i datasættet. UU-center området forkortes til UUC i tabellen.

Standardafvigelsen er et udtryk for, hvor stor spredningen er omkring middelværdien.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

SAMMENLIGNINGSGRUPPER

I hovedanalysen i kapitel 4 sammenligner vi unge, der har deltaget i et eller flere forberedende tilbud af minimum 3 måneders varighed (benævnt ”indsatsgruppen”), med unge, der ikke har deltaget i et sådant forløb (benævnt ”kontrolgruppen”). Unge i forberedende tilbud af en varighed på mindre end 3 måneder indgår således i kontrolgruppen.

Til sidst i kapitel 4 indsnævrer vi trinvist vores fokus til forskellige ”restgrupper”. Først ser vi på de 15-20 pct. af unge, der ikke er i gang med en uddannelse, og sammenligner inden for denne delgruppe de unge, der har deltaget i et forberedende tilbud, med unge, der ikke har, med henblik på at vurdere, om forberedende tilbud medvirker til at få de unge i varig beskæftigelse. Dernæst indsnævrer vi yderligere gruppen til kun at se på unge, der hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse. Igen sammenligner vi inden for denne restgruppe unge i tilbud med unge, der ikke har været i tilbud med hensyn til overgang til kontanthjælp frem for at få førtidspension, ingen social ydelse eller evt. dagpenge (inkl. aktivering).

Endvidere foretager vi en række analyser, hvor vi opdeler indsatserne i forskellige typer for at belyse, om forskellige indsatser har forskellig betydning for, om unge kommer i gang med en ungdomsuddannelse. For alle analyser gælder, at kontrolgruppen er unge, der ikke har deltaget i et forberedende tilbud (af minimum 3 måneders varighed).

Vi opdeler således indsatserne efter:

- *Type* af forberedende tilbud, hvor vi ser særskilt på elever, der har henholdsvis et produktionsskole- eller avu-forløb som deres første forløb af minimum 3 måneders varighed (produktionsskole- og avu-forløb er de to største forløb). Begge grupper sammenlignes med unge, der *ikke* har deltaget i et forberedende tilbud af minimum 3 måneders varighed.
- *Længde* af forløb, hvor indsatsgruppen opdeles efter, hvorvidt det første forløb af minimum 3 måneders varighed har været mindre end 8 måneder eller 8 måneder eller derover. Grænsen på de 8 måneder er valgt, fordi det er den gennemsnitlige længde på et forløb, når vi tager alle forløb ud, der er under 3 måneder. Begge grupper sammenlignes med unge, der *ikke* har deltaget i et forberedende tilbud af minimum 3 måneders varighed.

METODE

I vores analyse benytter vi os af fire forskellige metoder:

- Optællinger
- Lineær regressionsanalyse
- Matching
- IV-metoden.

Ideelt set ønsker vi for alle vores analyser, at vi er i stand til at sige noget om en kausal sammenhæng mellem forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse. Altså om et forberedende tilbud *førger* chancen for at komme i gang med en ungdomsuddannelse. Dette er dog ofte svært at imødekomme, og vi anvender en række forskellige metoder, hvor vi trinvist søger at nærme os en egentlig kausal fortolkning.

OPTÆLLINGER OG BESKRIVENDE ANALYSER

I kapitel 2 anvender vi optællinger og procentandele til at beskrive og karakterisere forberedende tilbud på eksempelvis uddannelsernes længde og fordeling på tværs af landet. Endvidere anvender vi denne beskrivende metode i kapitel 2 til at se på, hvad der karakteriserer de elever, der får et forberedende tilbud. Ligeledes anvendes metoden indledningsvist i

kapitel 4 til at beskrive, hvordan de unge fordeler sig, efter at de har afsluttet et forberedende tilbud.

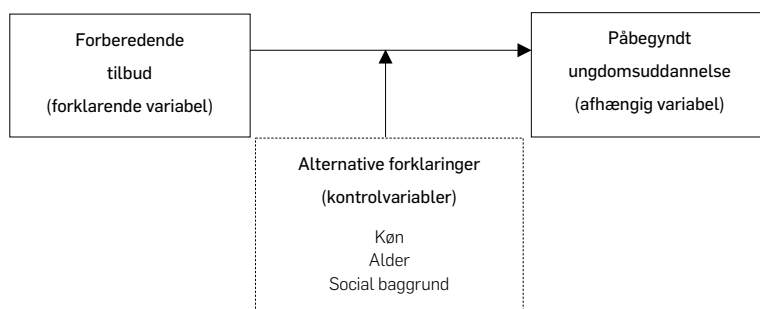
LINEÆR REGRESSIONSMODEL/SANDSYNLIGHEDSMODEL (LSM)

I kapitel 4 anvender vi også lineær regressionsanalyse (mere præcist den lineære sandsynlighedsmodel). Metoden er beskrevet i detaljer i bilag 2, og vi vil kun her fremhæve de væsentligste aspekter af metoden.

Hvis idealet er at finde en kausal sammenhæng mellem forberedende tilbud på den ene side og overgang til ungdomsuddannelse på den anden, så er metodens væsentligste antagelse, at man skal kunne observere *alle forhold*, der både er relateret til, om de unge kommer i tilbud og sandsynligheden for, at de senere begynder på en ungdomsuddannelse.

FIGUR 3.2

Illustration af sammenhængen mellem deltagelse i forberedende tilbud og påbegyndelse af ungdomsuddannelse. Lineær regressionsmodel.

Anm.: Boksen til venstre viser den forklarende variabel, boksen til højre den afhængige variabel (den, som skal forklares). Den stiplede boks i midten viser, hvordan alternative forklaringer muligvis påvirker sammenhængen mellem forberedende tilbud og ungdomsuddannelse.

Kilde: Egen fremstilling.

Figur 3.2 illustrerer den lineære regressionsmodel. Vi vil undersøge, om der er en sammenhæng mellem forberedende tilbud på den ene side og senere påbegyndt ungdomsuddannelse på den anden. Pilen i midten viser, i hvilken retning sammenhængen går. Sammenhængen er imidlertid påvirket af en række alternative forklaringer, der er illustreret ved den stiplede kasse i midten.

Eksempelvis ved vi fra tidligere forskning, at unge fra familier med mindre uddannede forældre ofte har en lavere sandsynlighed for at

påbegynde en ungdomsuddannelse. Vi så endvidere i kapitel 2, at unge med mindre uddannede forældre er overrepræsenterede blandt unge i forberedende tilbud. Derfor bliver vi nødt til at tage højde for forældres uddannelse i modellen. Hvis vi ikke tager højde herfor, vil beregningen af sammenhængen mellem forberedende tilbud på den ene side og påbegyndt ungdomsuddannelse på den anden være fejlagtig.

Problemer opstår, hvis vi *ikke* er i stand til at tage højde for alle relevante forhold, og faktum er, at der oftest er forhold, der spiller ind, som vi ikke kan se eller måle. Derfor siges det altid, at den lineære regressionsmodel giver korrigerede korrelationer, der *ikke* kan tolkes som kausale effekter.

Selv om vi ikke kan sige noget om den kausale sammenhæng, er den lineære regressionsmodel et vigtigt statistisk redskab til at sammenligne med alle andre typer af statistiske beregningsmodeller. Samtidig er den et vigtigt redskab til at karakterisere, hvad der spiller ind på sammenhængen mellem forberedende tilbud på den ene side og påbegyndt ungdomsuddannelse på den anden. I vores analyse – som vi viser i kapitel 4 – finder vi urealistisk store negative korrelationer af forberedende tilbud og resultatmålene. Her hjælper metoden os til at forstå, hvor grundlæggende forskellige unge i forberedende tilbud er i forhold til unge, der ikke er i samme tilbud.

PROPENSITY SCORE MATCHING (PSM)

Matching er en analytisk strategi, der ligner den lineære regressionsmodel. Lige som LSM korrigerer metoden for selektionsskævhed ved at tage højde for observerbare forskelle mellem unge, der er i forberedende tilbud, og dem, der ikke er. Fordelen ved matching er, at den i stedet for at tage *alle* elever i betragtning forsøger at ”parre” to individer, som har lignende observerbare karakteristika, såsom køn, alder, forældres indkomst, forældrenes uddannelse mv. Pointen er herved, at man får et bud på, hvad der kunne være sket, hvis den unge ikke kom i et forberedende tilbud. Denne matching er en fordel, idet man kan sammenligne resultatet for de enkelte personer, mens man i regressionsmetoden blot ser på et sammenvejnet gennemsnit af resultaterne for henholdsvis alle unge, der er i forberedende tilbud, og dem, der ikke er (Angrist & Pischke, 2009).

Ulempen ved matching er, at vi lige som med den lineære regressionsmodel kun kan tage højde for forskelle, vi kan observere i vores data. Hvis forskellen ligger i skoletræthed eller lyst til læring, som vi ikke

har noget godt mål for, så vil metoden ikke være i stand til at tage højde for disse forskelle. Derfor kan selektionsskævheden ikke fuldstændig elimineres. For nærmere beskrivelse af metoden henvises til bilag 2.

INSTRUMENTVARIABEL (IV)-METODEN

I kapitel 4 forsøger vi at beregne den kausale effekt af forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse. Når man foretager en effektevaluering, forsøger man at besvare det, man kalder det kontrafaktiske spørgsmål: Hvordan unge i forberedende tilbud *ville have udviklet sig*, hvis de *ikke* havde fået tilbuddet. Besvares det kontrafaktiske spørgsmål, sikres det, at den faktiske effekt af selve tilbuddet evalueres, samtidig med at der tages højde for alt andet, der kan ske på samme tid og også kan påvirke sandsynligheden for at komme i uddannelse.

At opstille en situation, hvor det kontrafaktiske spørgsmål besvares, er meget svært i praksis. Unge, der har behov for et forberedende tilbud, har ofte i udgangspunktet sværere ved at gennemføre en ungdomsuddannelse, end unge, der ikke har samme behov. En sammenligning af to typer af vidt forskellige unge vil derfor ikke kunne afdække den kontrafaktiske situation.

Instrumentvariabel-regressionsmetoden (herefter IV-metoden) er én måde at forsøge at besvare det kontrafaktiske spørgsmål på. Metoden bygger på de samme teknikker som den traditionelle regressionsmodel. Ud over at korrigere for forskellige observerbare forhold kan IV-metoden dog også korrigere for alternative forklaringer, som vi umiddelbart *ikke* kan observere eller ikke har en god indikator for.

Ideen bag IV-metoden er at identificere en eller flere variabler (instrumenter), som for nogle unge skaber tilfældig variation i, hvorvidt de kommer i forberedende tilbud eller ej. Mere konkret udnytter man kun den del af variationen i vores forklarende variabel (forberedende tilbud), der forklares af instrumentet.

INSTRUMENT: DÆKNINGSGRAD AF FORBEREDENDE TILBUD

Vi benytter dækningsgraden af forberedende tilbud²⁴ for bogligt svage elever i UU (Ungdommens Uddannelsesvejledning)-center-området fra det foregående år som instrument i vores analyse. Det vil sige fx antal af unge i Bornholms Regionskommune, der har et karaktergennemsnit under 4, og som er i forberedende uddannelse, delt med det samlede antal

24. Kun forberedende tilbud af minimum 3 måneders varighed indgår i beregningen.

unge med et karaktergennemsnit under 4 i Regionskommunen (begge tal målt det foregående år). Vi måler karaktergennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik.

Overordnet set forventes variationen i dækningsgraden at afspejle forskellige behov kommunerne imellem, men forskellige behov er ikke den eneste grund til variation. Kommunerne har forskellige budgetter og prioriterer forskelligt set i forhold til deres overordnede strategi. UU-vejledernes vejledning, opfølgning og målgruppevurdering af de unges uddannelsesparathed er også forskellig, hvilket tilsammen giver variation i, hvor sandsynligt det er for unge i målgruppen at komme i forberedende uddannelse.

Med andre ord så antager vi, at der vil være nogle unge, som ville få et tilbud, hvis de boede i ét UU-center område, mens de *ikke* ville få et tilbud, hvis de boede i et andet område. Den variation udnytter vi i instrumentet. Instrumenters validitet kan *altid* diskuteres, fordi man kun kan argumentere herfor, men ikke direkte kan teste for deres validitet. For en mere detaljeret beskrivelse af IV-metoden og antagelserne bag instrumentet, henviser vi til bilag 2. Endvidere er det vigtigt at pointere, at det er de færreste instrumenter, der fungerer uden forbehold, hvorfor man altid skal være forsigtig i fortolkningen af resultaterne.

FORTOLKNING AF IV-RESULTATER

IV-metoden beregner en *local average treatment effect* (LATE) (Angrist & Pischke, 2009), idet variation i instrumentet ikke påvirker alle unges sandsynlighed for at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Metodens styrke er, at den sammenligner unge, der er så godt som ens mht. relevante observerbare og uobserverbare forhold. Det vil sige unge, som ville have fået et forberedende tilbud, *såfremt* de gik i skole i et område med høj dækningsgrad, men ikke, hvis de gik i skole i et område med lav dækningsgrad. Denne gruppe benævnes den marginale gruppe af unge.

At metoden kun siger noget om den marginale gruppe af unge, betyder også, at vi ikke kan sige noget om *alle* unge i forberedende tilbud, medmindre vi antager, at effekten af forberedende tilbud er ens for alle unge i tilbud. Ud fra eksempelvis et negativt resultat for den marginale gruppe kan man derfor ikke konkludere, at det *generelt* er en dårlig ide med forberedende tilbud, medmindre man samtidig er villig til at antage, at effekten af forberedende tilbud er ens for alle, der deltager i det.

Hvis man gerne vil sige noget om en generel effekt af en indsats og ikke blot om den marginale gruppe, er metoden ikke hensigtsmæssig. Modsat kan man ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt sige, at den marginale gruppe af unge er den *mest relevante* gruppe at se på. For det er præcis den gruppe, som ville stå i første række til enten at få et tilbud – hvis ordningen blev udvidet – eller ikke at få et tilbud, hvis antallet af pladser blev reduceret.

SIGNIFIKANSNIVEAU

I anvendelsen af statistiske metoder arbejdes der med en vis statistisk usikkerhed. Spørgsmålet er, om der er reel forskel mellem to tal (fx andele), eller om de forskelle, vi kan observere, blot er udtryk for tilfældighed. Dette testes ved statistiske signifikanstest. Signifikansniveauer i denne rapport angives med stjerner. * angiver et 5-procents-signifikansniveau, ** angiver et 1-procents-signifikansniveau, og endelig angiver *** et 0,1-procents-signifikansniveau. Medmindre andet angives, er alle resultater, der beskrives i teksten, signifikante på et 5-procents-signifikansniveau.

FORBEREDENDE TILBUD OG PÅBEGYNDELSE AF UNGDOMSUDDANNELSE

Kapitel 4 analyserer primært sammenhængen mellem det at få et forberedende uddannelses tilbud og at påbegynde en ungdomsuddannelse. For den gruppe af unge, der ikke kommer i ungdomsuddannelser umiddelbart efter et tilbud, ser vi også særskilt på deres overgang til beskæftigelse og kontanthjælp.

Vi indleder kapitlet med at give et overblik over, hvad de unge foretager sig, lige efter at de har færdiggjort et forberedende tilbud. Vi anvender her beskrivende statistik og viser, hvordan unge efter forberedende tilbud fordeler sig på en række aktiviteter såsom ungdomsuddannelse, beskæftigelse, kontanthjælp mv. henholdsvis 1 og 2 år, efter at de har deltaget i et forberedende tilbud.

I forlængelse af analysen af de unges veje fra tilbud til ungdomsuddannelse mv. ser vi i andet afsnit på, om unge i forberedende uddannelse oftere er i gang med en ungdomsuddannelse 2-5 år senere sammenlignet med andre unge.

Kapitel 2 karakteriserede de unge, der kommer i forberedende tilbud, og konklusionen var, at unge i tilbud ikke er fagligt stærke og i høj grad kommer fra ressourcetsvage hjem. Tager vi højde for disse og andre forhold, er spørgsmålet: Har deltagelse i forberedende tilbud betydning for det at påbegynde en ungdomsuddannelse? For at besvare dette spørgsmål går vi i tredje afsnit et skridt videre og ser på, om deltagelse i

forberedende tilbud hænger sammen med, om man har påbegyndt en ungdomsuddannelse. Vi anvender metoderne lineær sandsynlighedsmodel og propensity score matching, hvor vi samtidig tager højde for en række baggrundsforhold. Endvidere ser vi på, om der er en årsagssammenhæng, når vi med IV-metoden prøver at tage højde for uobserverbare forhold, der både har betydning for, om den unge får et forberedende tilbud, og om den unge kommer i gang med en ungdomsuddannelse.

Fjerde til ottende afsnit undersøger forskellige aspekter af uddannelsesresultatmålet, fx om resultaterne også gælder for fagligt særligt udfordrede unge, om der er forskel med hensyn til, hvilken type af forløb de unge tager (produktionsskole vs. avu), eller om længden af forløbet har betydning for påbegyndelse af en ungdomsuddannelse.

Niende og sidste afsnit undersøger, hvordan det går de unge, der ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse: Påvirker deltagelse i forberedende tilbud deres sandsynlighed for at komme i beskæftigelse eller for at overgå til kontanthjælp?

DET METODISKE GRUNDLAG

Som beskrevet i kapitel 3 anvender vi tre forskellige beregningsmetoder, som trinvis tager højde for flere forskelle mellem unge, der har eller ikke har deltaget i forberedende tilbud. Den første metode er en lineær sandsynlighedsmodel (LSM), den anden metode er propensity score matching (PSM), og den tredje er instrumentvariabelmetoden (IV-metoden).

Både LSM og PSM tager højde for observerbare forskelle mellem de to grupper af unge, men PSM gør det på en mere stringent måde. IV-metoden tager også højde for observerbare forskelle, samtidig med at den forsøger at tage højde for uobserverbare forskelle. Resultaterne fra IV-regressionen kan (med visse forbehold) tolkes som årsagssammenhænge.

På ”evidensrangstigen” ligger instrumentvariabelmetoden på et højere evidensniveau end både PSM og LSM, som ikke kan bruges til at konkludere på en *kausal effekt* af forberedende tilbud. De tegner dog alligevel et billede af de korrigerede sammenhænge, som fremkommer, når vi tager højde for så mange relevante observerede forskelle som muligt mellem de unge.

For *alle* analyser i kapitel 4 gælder, at vi udelukkende ser på unge, der kommer fra almindelige folkeskoler eller specialskoler.²⁵ For alle ana-

25. Resultaterne ændrer sig kun marginalt, hvis unge fra kommunale ungdomsskoler og dagbehandlingstilbud og behandlingshjem også medtages.

lyser gælder også, at vi kun ser på forløb af minimum 3 måneders varighed (jf. kapitel 3). I udgangspunktet måles status for igangværende ungdomsuddannelse i år 3, efter at de unge har afsluttet det forberedende tilbud. For unge, der ikke tager et forberedende tilbud, måler vi deres status i år 3, efter at de har forladt grundskolen. Det betyder, at vi for de fleste analyser kun anvender årgangene 2005-2009 til at se på overgang til ungdomsuddannelse. Som nævnt tidligere ser vi i dette kapitel både på unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, og dem, der har færdiggjort en ungdomsuddannelse under ét, men benævner det overordnet som ”værende i gang med en ungdomsuddannelse”.

HVAD FORETAGER DE UNGE SIG EFTER FORBEREDENDE TILBUD?

Ikke alle unge, der får et forberedende tilbud, fortsætter ind i en ungdomsuddannelse. Nogle unge kommer i beskæftigelse, mens andre unge eksempelvis overgår til kontanthjælp. Det er interessant at se, hvordan de unge fordeler sig efter endt forberedende tilbud, idet det giver en overordnet fornemmelse af, hvor de unge ender på den korte bane.

Til denne analyse anvender vi de tre ældste årgange af unge (dem, der gik ud af folkeskolen i 2005-2007), og vi gør status de to efterfølgende år, efter at de er gået ud af forberedende tilbud. Efter begge år ser vi på, om de er kommet i:

- Ungdomsuddannelse (UD)
- Anden uddannelse, fx forberedende tilbud (AU)
- Beskæftigelse (BE)
- Kontanthjælp (KO)
- (Øvrig) Overførselsindkomst, fx ledig i minimum 6 måneder, førtidspension eller dagpenge (OV)
- Andet (modtager ingen sociale ydelser og er heller ikke i uddannelse eller beskæftigelse, AN).

Figur 4.1 viser, hvordan de unge fordeler sig på de ovenstående kategorier og læses nedfra og op.²⁶ År 0 definerer det år, de unge er i forberede-

26. I beregningsgrundlaget indgår kun unge, som vi har status for i årene 1, 2 og 3 efter afsluttet tilbud.

dende tilbud, år 1 definerer status året efter, at de unge første gang var i forberedende tilbud, mens år 2 definerer status det andet år, efter at de unge var i forberedende tilbud. Mellem kategorierne år 1 og år 2 er der en boks. Denne boks giver detaljerede oplysninger for år 2, idet den viser, hvor de unge var det foregående år (dvs. i år 1). For overgangen mellem år 2 og år 3 efter endt forberedende tilbud henviser vi til bilagsfigur B3.1.

Idet de unge har mange valgmuligheder, indeholder figuren mange oplysninger. Vi giver derfor et eksempel på, hvordan den kan læses. Vi følger den mørkegrønne kategori: ungdomsuddannelse. Ud af de 13.902 unge, der i år 0 modtog et forberedende tilbud, så gik 6.003 unge (svarende til 43 pct.) videre i ungdomsuddannelse det efterfølgende år 1. Ud af disse 6.003 unge er 4.608 unge stadig i ungdomsuddannelse i år 2. De resterende 1.395 er droppet ud og fordeles sig på de andre kategorier. Blandt andet er 410 af dem overgået til beskæftigelse i år 2, mens 456 er endt i ”andet”-kategorien. Det vil sige, at de hverken er i uddannelse, beskæftigelse eller modtager nogen form for sociale ydelser.

Sammenligner vi endvidere antallet af unge i en ungdomsuddannelse i år 1 og 2, ser vi, at der i alt er en tilgang af unge, der er kommet i ungdomsuddannelse (i alt 6.396 unge er nu i ungdomsuddannelse). Især skyldes tilgangen, at 898 unge kommer fra kategorien ”andet”, mens 518 unge kommer fra beskæftigelse. Det er vigtigt at bemærke, at vi følger de samme unge igennem systemet. En tilgang af unge i ungdomsuddannelse i år 2 skyldes derfor ikke, at antallet af unge i tabellen for år 1 er forskelligt fra år 2. Ser vi 3 år frem i tiden, så er 6.813 unge (svarende til 49 pct.) i gang med en ungdomsuddannelse (jf. bilagsfigur B3.1).

Generelt ser vi, at der er en kraftig tendens til, at unge foretager det samme i år 2, som de gjorde i år 1. For alle kategorier på nær ”anden uddannelse” forbliver over halvdelen af de unge i samme kategori. Især forbliver de unge i ungdomsuddannelse, hvis de er påbegyndt en det foregående år (77 pct.).

FIGUR 4.1

Unge veje gennem systemet fra forberedende tilbud til 1 og 2 år efter tilbud. Antal unge.

Status år 2	Ungdomsuddannelse (UD) 6.396 unge		Anden uddannelse (AU) 489 unge		Beskæftigelse (BE) 2.178 unge		Kontanthjælp (KO) 1.541 unge		Overførselsindkomst ¹ (OV) 396 unge		Andet (AN) 2.902 unge	
Året før, fordelt efter status i år 2	UD: 4.608	AU: 203	UD: 326	AU: 20	UD: 410	AU: 65	UD: 165	AU: 54	UD: 38	AU: 7	UD: 456	AU: 187
	BE: 518	KO: 143	BE: 32	KO: 9	BE: 1.254	KO: 37	BE: 89	KO: 644	BE: 72	KO: 17	BE: 284	KO: 135
	OV: 26	AN: 898	OV: 2	AN: 100	OV: 24	AN: 388	OV: 47	AN: 542	OV: 186	AN: 76	OV: 27	AN: 1.813
Status år 1	Ungdomsuddannelse 6.003 unge		Anden uddannelse 536 unge		Beskæftigelse 2.249 unge		Kontanthjælp 985 unge		Overførselsindkomst ¹ 312 unge		Andet 3.817 unge	
Status år 0	Forberedende uddannelsesforløb, 13.902 unge											

Anm.: Figuren viser, hvordan de 13.902 unge, der i år 0 deltog i et forberedende tilbud, fordeler sig i år 1 og 2 på seks statuskategorier: hhv. ungdomsuddannelse, anden uddannelse, beskæftigelse, kontanthjælp, overførselsindkomst og andet. Endvidere viser figuren, hvordan de unge, inden for hver statuskategori i år 2, var fordelt i år 1. Følger vi eksempelvis den mørkegrønne kategori, ungdomsuddannelse, skal figuren læses som følger: Ud af de 13.902 unge, der i år 0 modtog et forberedende tilbud, gik 6.003 unge (svarende til 43 pct.) videre i ungdomsuddannelse det efterfølgende år. Ud af disse 6.003 unge er 4.608 unge stadig i ungdomsuddannelse i år 2. De resterende 1.395 er droppet ud og fordeler sig på de andre kategorier. I beregningsgrundlaget indgår kun unge, som vi har status for i årene 1, 2 og 3 efter afsluttet tilbud. Figur B3.1. i bilag 3 viser status fra år 0 til og med år 3. Det vil sige, at Bilagsfigur 3.1 indeholder et ekstra status år i forhold til nærværende figur.

1. Overførselsindkomst dækker over unge, der har været arbejdsløse mindst halvdelen af året, unge på dagpenge (aktivering o.l., sygdom, barsel og orlov) og unge på førtidspension.

Kilde: Egen fremstilling.

UNGE I UNGDOMSUDDANNELSE

TABEL 4.1

Andelen af unge i ungdomsuddannelse. Særskilt for statustidspunkt. Procent og antal.

	År 2	År 3	År 4	År 5
Unge <i>uden</i> forberedende tilbud, procent.	86,6	85,3	85,1	85,7
Antal unge	201.189	164.954	130.912	97.618
Unge <i>med</i> forberedende tilbud, procent.	47,6	48,9	51,1	52,0
Antal unge	20.156	13.975	9.070	5.346

Anm.: Tabellen viser – særskilt for unge med og uden forberedende tilbud – andelen af unge fordelt på påbegyndt ungdomsuddannelse i år 2 til 5 efter afsluttet forberedende tilbud for unge i tilbud og i år 2 til 5 efter endt grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget er forskelligt for hvert af årene 2-5, idet vi ikke kan følge alle elever i lige lang tid. For år 2 er beregningsgrundlaget afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 er det afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 er det 2005-2008, og for år 5 er det 2005-2007.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Ser vi nærmere på andelen af unge, der tager en ungdomsuddannelse, viser tabel 4.1 andelen af unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse i de 4 år, hvor vi måler de unges resultater, dvs. henholdsvis 2, 3, 4 og 5 år efter enten afsluttet grundskole eller afsluttet (første) forberedende tilbud. Det er vigtigt at bemærke, at beregningsgrundlaget er forskelligt fra den tidligere figur 4.1, hvor vi kun så på unge med resultatmål for minimum statusår 1, 2 og 3, mens vi her ser på alle unge fra årgang 2005-2010.

Tabellen viser, at ca. halvdelen af unge, der har været i forberedende tilbud, påbegynder en ungdomsuddannelse. Til sammenligning kommer ca. 85 pct. af unge, der ikke har været i forberedende tilbud, i gang med en ungdomsuddannelse. Når vi sammenligner unge i forberedende tilbud med alle andre unge, er det dog ikke overraskende, at færre af dem kommer i gang med en ungdomsuddannelse. Som vi så i kapitel 2, har unge, der deltager i forberedende tilbud, et ringere fagligt udgangspunkt og kommer fra mindre ressourcestærke hjem, hvilket i sig selv er medvirkende til, at unge med forberedende tilbud vil have sværere ved at komme i gang med en ungdomsuddannelse.

HVAD BETYDER BAGGRUNDSFORHOLD FOR SAMMENHÆNGEN MELLEM FORBEREDENDE TILBUD OG PÅBEGYNDT UNGDOMSUDDANNELSE?

Tabel 4.1 viste, at unge i forberedende tilbud er noget fra at nå op på samme niveau som andre unge, når det gælder om at påbegynde en ungdomsuddannelse. Det skyldes til dels, at der er grundlæggende forskelle mellem unge i forberedende uddannelse og andre unge, hvilket vi tidligere viste i kapitel 2. I dette afsnit tager vi højde for disse forskelle samt for forskelle, vi ikke direkte kan observere i vores data, når vi ser på, om forberedende tilbud øger sandsynligheden for, at de unge er i gang med en ungdomsuddannelse 3 år senere.

Tabel 4.2 viser resultater af analyser af betydningen af forberedende ungdomsuddannelse for påbegyndelse af en ungdomsuddannelse.²⁷ Første kolonne (1) viser, hvordan sammenhængen ser ud, når vi *ikke* tager højde for baggrundsforhold. Her ser vi, at deltagelse i forberedende tilbud er korreleret med 35,7 procentpoint lavere sandsynlighed for at påbegynde en ungdomsuddannelse end ikke-deltagelse. At vi finder så stor en negativ sammenhæng, er ikke overraskende. Vi ved, at unge, der deltager i forberedende tilbud, er grundlæggende svagere stillet, hvad angår uddannelsesressourcer end unge, der ikke deltager, og ingen af disse forskelle er der taget højde for i tabel 4.2.

Tager vi højde for de forskelle, der er i unges baggrundskarakteristika (SES)²⁸, såsom forældrenes uddannelse og indkomst, ændres billedet noget (kolonne 2). Der er stadig en negativ korrelation, men den er mindre end før (-27,8). Det betyder, at unge, der har været i forberedende tilbud, har en mindre ressourcestærk hjemmebaggrund, og at det delvis er derfor, at de i mindre grad er i ungdomsuddannelse end andre unge.

Tager vi også højde for forskelle i de individuelle karakteristika, såsom boglige færdigheder i dansk og matematik ved afslutningen af grundskolen, køn, etnicitet, alder ved udgangen af grundskolen osv., halveres den negative korrelation til 14,4 procentpoint (kolonne 3 i tabel 4.2). Denne reduktion viser, at færre unge fra forberedende tilbud er i gang med en ungdomsuddannelse, fordi de i udgangspunktet har ringere individuelle forudsætninger.

27. Estimerne er lidt større, når vi også medtager forløb på under 3 måneders varighed. De tilsvarende punktestimer for regressionerne i tabel 4.1 er: -39,2; -32,5; -19,7; -19,5; -13,8 og 29,6.

28. For den komplette liste af SES kontrolvariabler henvises til tabelnote under tabel 4.2.

TABEL 4.2

Sammenhæng mellem deltagelse i forberedende tilbud og sandsynligheden for at være i gang med en ungdomsuddannelse. År 3. Procentpoint.

	LSM				PSM	IV ¹
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-35,7 ***	-27,8 ***	-14,4 ***	-13,6 ***	-11,9 ***	36,0
Standardfejl, procentpoint	(0,5)	(0,5)	(0,7)	(0,7)	(0,6)	(28,1)
SES-kontrolvariabler ²		x	x	x	x	x
Elev-kontrolvariabler ³			x	x	x	x
Lokale forhold og kohorte-FE ⁴				x	x	x

Anm.: Kolonnerne (1) til (4) viser resultater for den lineære sandsynlighedsmodel (LSM). I kolonnerne (1) til (4) tilføjes for hver kolonne en række kontrolvariabler, hvor der i kolonne (1) ikke indgår kontrolvariabler, mens der i kolonne (4) er taget højde for flest mulige forhold. I kolonnerne (5) og (6) vises resultater foretaget med hhv. propensity score matching (PMS) og instrumentvariabel metoden (IV). Begge med alle kontrolvariabler. En koefficient på fx -11,9 i kolonne (5) betyder, at deltagelse i forberedende tilbud er relateret til, at sandsynligheden for at være i gang med en uddannelse er reduceret med 11,9 procentpoint. Standardfejlene er i parentes under estimerne. SES- og elev-kontrolvariabler er målt i sidste år i grundskolen, og der er inkluderet indikatorer for manglende værdier i alle regressioner. Påbegyndt ungdomsuddannelse måles i år 3 efter forberedende tilbud for unge i tilbud og i år 3 efter grundskolen for unge, der ikke er i tilbud. Antal unge er 178.721 i alle beregninger, hvilket svarer til afgangsårgangene 2005-2009. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau.

1. First stage F-statistikken for IV-regressionen er 25,2, hvilket er større end den anbefalede værdi af 10.
2. SES-kontrolvariabler er: mors/fars højeste uddannelse, indkomst og arbejdsmarkedsstatus; familiestruktur, antal børn i familien; som listet i tabel 3.2.
3. Elev-kontrolvariabler er: køn, alder, etnisk baggrund, karaktergennemsnit i hhv. dansk og matematik i de afsluttende prøver i grundskolen og om de er taget på 9.- eller 10.-klasseniveau, indikator for om den unge har taget folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik, og indikator for at have gået i specialskole frem for almindelig folkeskole; som listet i tabel 3.2.
4. Variabler for lokale forhold er: andel af unge med ufaglært mor/mor på overførselsindkomst i UU-Centerområdet, andel unge med indvandrerbaggrund i UUC, kommunal ungdomsarbejdsløshedsprocent. Kohorte fixed effects (FE) betyder, at vi inkluderer en indikator for hver årgang (2005-2009); som listet i tabel 3.2.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Endelig kontrollerer vi for forskelle i lokale forhold (fx socio-økonomisk befolknings sammensætning, ungdomsledighed) og generelle forskelle mellem de forskellige årgange af elever (2005-2010). Det sidste sæt af kontroller synes dog ikke have den store betydning, idet punkttestimatet kun falder marginalt fra 14,4 til 13,6 (kolonne 4 i tabel 4.2).²⁹

At korrelationen ændres markant, når der medtages baggrundsforhold i tabel 4.2, viser, at baggrundskarakteristika i høj grad er relevante i forhold til at beskrive forskellene mellem unge, der får et forberedende tilbud, og dem, der ikke gør. Det, der især gør sig gældende, er, at vi tager højde for elevernes faglige ballast, målt ved karakterer i dansk og

29. Det benævnes lokale forhold og kohorte-fixed effects i tabel 4.2.

matematik, samt en indikator for, om de har gået på specialskole.³⁰ Alle korrelationerne i tabel 4.2 er statistisk meget sikre (på et 0,1-procents-niveau), hvilket vises med tre stjerner.

Kolonne 5 viser resultaterne fra matching-metoden (PSM). Sammenlignet med LSM i kolonne (4) falder estimatet til 11,9. Det er et fald, som vi ville forvente, idet vi her bruger en metode, der danner en kontrolgruppe, som ligner indsatsgruppen (det vil sige unge i forberedende tilbud) mere.

Heller ikke PSM kan dog tage højde for alle *relevante* forskelle mellem unge i forberedende tilbud og dem, der ikke er. PSM kan nemlig også kun tage højde for forhold, der er observeret i vores data, mens uobserverede forhold ikke kan indgå i beregningen. Uobserverede forhold tænkes dog at spille en rolle. Eksempelvis peger flere nationale og internationale studier i retning af, at de unges motivation for uddannelse og lyst til læring er afgørende for at fastholde de unge i uddannelse (fx Gutman & Vorhaus, 2012; Sørensen m.fl., 2013). Eftersom vi ikke har en god indikator for de unges motivation, kan vi ikke udelukke, at sammenhængen mellem forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse kan ændres markant, hvis vi eksempelvis havde en god indikator for de unges motivation for at påbegynde en ungdomsuddannelse.

I stedet for benytter vi IV-metoden for at tage højde for uobserverbare forskelle i unges sandsynlighed for at komme i forberedende tilbud. Med IV-metoden udnytter vi variation i dækningsgraden mellem vejledningscentre (jf. kapitel 3 for en nærmere beskrivelse) og søger at identificere den kausale effekt af forberedende uddannelse på påbegyndt ungdomsuddannelse. Tager vi således højde for de uobserverbare forskelle mellem de unge i forberedende tilbud og dem, der ikke er, ændrer estimatet sig markant (jf. kolonne (6) i tabel 4.2). Sammenhængen går fra at være signifikant og negativ til at være positiv, men ikke længere signifikant forskellig fra nul. Det indikerer, at deltagelse i forberedende uddannelse ikke påvirker de unges sandsynlighed for at komme i ungdomsuddannelse sammenlignet med, hvis de ikke havde været i forberedende tilbud. Når vi således bruger den stærkeste kvantitative analyse, giver re-

30. Når vi inkluderer de individuelle kontrolvariabler på nær indikatorerne for karakterer, sidste klassetrin og skoletype, så forklarer modellen kun 13,1 pct. af variationen, samt punkttestimatet viser 20,6 procentpoint.

sultaterne ikke belæg for at sige, at deltagelse i forberedende tilbud har en positiv effekt på at komme i gang med en ungdomsuddannelse (i år 3).³¹

UNGE UDEN AFSLUTTENDE PRØVER

Forberedende uddannelse er særligt målrettet unge, som skal opbygge deres faglige og personlige kompetencer, før de påbegynder en ungdomsuddannelse. I dette afsnit ser vi derfor særskilt på en gruppe unge, der formodes at have ikke bare svage, men særdeles svage faglige forudsætninger for videre uddannelse, nemlig unge, der ikke har været til en afsluttende prøve i dansk og matematik.³² Denne analyse giver mulighed for at undersøge, om sammenhængen mellem forberedende uddannelse og efterfølgende ungdomsuddannelse er forskellig for gruppen af fagligt meget svage unge end for alle unge under ét.

Tabel 4.3 viser resultaterne for de unge, der ikke har taget afsluttende prøver i dansk og matematik (hverken i 9. eller 10./11. klasse). Til at lette sammenligningen er de tilsvarende resultater for *alle* unge gentaget i tabellens nedre del.

Sammenlignet med resultaterne for alle unge er LSM- og PSM-resultaterne for fagligt meget svage unge markant tættere på nul. PSM-resultatet er faktisk ikke forskelligt fra nul for unge uden afsluttende prøver. Samtidig er PSM-resultatet for alle unge under ét signifikant negativt. Når vi med IV-metoden søger at beregne en effekt, finder vi dog også for unge uden afsluttende prøver, at der ikke er en statistisk sikker sammenhæng mellem at få forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse.

31. Det er dog værd at bemærke, at IV-metoden kun sammenligner de unge, som ville have fået et tilbud, hvis de boede i et område med høj dækningsgrad og ikke ville få et tilbud, hvis de boede i et område med lav dækningsgrad. Forberedende tilbud kan derfor godt være til god støtte for de unge, der ikke indgår i vores sammenligningsgruppe.

32. Antagelsen er her, at unge, der ikke har taget afgangsprøver i dansk og matematik, har særligt svage boglige forudsætninger. Der er prøvefrie privatskoler, for hvilke denne antagelse ikke måtte holde. I vores analyser indgår dog udelukkende folkeskoler og specialskoler.

TABEL 4.3

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Særskilt for unge uden afsluttende prøver og alle unge. År 3. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat. ¹	Antal unge
<i>Unge uden afsluttende prøver</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-4,2 *	-0,8	-47,9	31,4	10.539
Standardfejl, procentpoint	(1,9)	(1,4)	(28,0)		
<i>Alle unge</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-13,6 ***	-11,9 ***	36,0	25,2	178.721
Standardfejl, procentpoint.	(0,7)	(0,6)	(28,1)		

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Påbegyndt ungdomsuddannelse måles 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget er afgangsårgangene 2005-2009. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, * betyder signifikant på et 5-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

PRODUKTIONSSKOLEFORLØB OG AVU

Kapitel 2 viste bl.a., hvordan de unge fordeler sig på de enkelte typer af forberedende uddannelse. Langt de fleste unge tager produktionsskole- (60,2 pct.) eller avu-forløb (22,5 pct.). Ser vi særskilt på disse to mest udbredte typer af forberedende tilbud, finder vi, at sammenhængen mellem forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse er negativ og signifikant, når den beregnes med LSM- eller PSM-metoderne (jf. figur 4.4).

Søger vi til gengæld ved hjælp af IV-metoden at beregne den direkte årsagssammenhæng mellem forberedende uddannelse og igangværende ungdomsuddannelse, så er effekten for forløb på produktionsskole positiv og statistisk sikker på et 5-procents-niveau, når vi måler i statusår 3.

Effekten af avu kan til gengæld ikke belyses med IV-metoden, da instrumentet her ikke samvarierer tilstrækkeligt meget med deltagelse i avu (F-statistikken for *first stage* er mindre end 10).

TABEL 4.4

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Særskilt for produktionsskoleforløb og avu-forløb. År 3. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV ¹	F-stat ²	Antal unge
<i>Produktionsskole</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-15,6 ***	-14,4 ***	65,6 *		
Standardfejl, procentpoint	(0,8)	(0,8)	(32,7)	22,0	173.029
<i>avu</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-9,2 ***	-9,6 ***	.		
Standardfejl, procentpoint	(1,1)	(1,2)	.	4,6	168.594

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Påbegyndt ungdomsuddannelse måles 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget er afgangsårgangene 2005-2009. Unge fra hhv. produktionsskole og avu sammenlignes med unge, der *ikke* har fået tilbud. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, * betyder signifikant på et 5-procents-niveau. Kolonnen 'LSM' viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, 'PSM' fra propensity scores matching-modellen og 'IV' fra instrumentvariabel-modellen.

1. IV-estimatet for avu er ikke anvendeligt, da F-statistikken er mindre end 10; estimerne er derfor ikke vist.

2. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

For produktionsskolerne viser IV-resultatet som nævnt et signifikant positivt estimat (jf. tabel 4.4). For at se på, hvor stabilt dette resultat er for de forskellige statustidspunkter, har vi også foretaget beregningerne for år 2, 4 og 5.³³ Resultater for disse regressioner viser, at hvor IV-estimerne for år 3 og år 4 er signifikant positive, er estimerne for årene 2 og 5 lig nul (jf. tabel 4.5).

Resultaterne for produktionsskolernes effekt på igangværende uddannelse er således blandede. Der er tegn på en positiv effekt i 2 ud af de 4 statusår, mens resultaterne ikke er signifikant forskellige fra nul i de øvrige år. Samlet set kan vi forsigtigt konkludere, at der er tegn på positive effekter, hvor produktionsskoler forbedrer de unges chancer med hensyn til at komme i gang med en ungdomsuddannelse.

33. Vi har også kørt analyser for de resterende år for avu-regressionerne, men heller ikke her er IV-regressionens første trin tilstrækkeligt stærke.

TABEL 4.5

Sammenhæng mellem produktionsskoleforløb og igangværende ungdomsuddannelse. Særskilt for statustidspunkt. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat. ¹	Antal unge
<i>År 2</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-20,2 ***	-19,4 ***	3,0		
Standardfejl, procentpoint	(0,7)	(0,7)	(20,2)	39,2	212.666
<i>År 3</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-15,6 ***	-14,4 ***	65,6 *		
Standardfejl, procentpoint	(0,8)	(0,8)	(32,7)	22,0	173.029
<i>År 4</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-12,3 ***	-11,2 ***	93,4 *		
Standardfejl, procentpoint	(1,0)	(1,0)	(40,4)	13,7	136.159
<i>År 5</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-14,1 ***	-3,6 *	50,7		
Standardfejl, procentpoint	(1,1)	(1,7)	(42,0)	12,5	100.934

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Tabellen viser resultater for forskellige statusår. Eksempelvis for år 3 måles påbegyndt ungdomsuddannelse 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Vores beregningsgrundlag varierer også for de forskellige statustidspunkter. For år 2 anvendes afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes 2005-2008, og for år 5 anvendes 2005-2007. Unge fra produktionsskole sammenlignes med unge, der *ikke* har fået tilbud. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, * betyder signifikant på et 5-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

KORTERE- OG LÆNGEREVARENDE FORLØB

I forskningslitteraturen diskuteres, hvorvidt mere undervisningstid, fx i form af en længere skoledag, har en positiv betydning for børnenes uddannelsesresultater. Tidligere studier i både ind- og udland har fundet evidens for, at mere undervisning eller længere skoledage kan have en betydning for, hvor godt børn og unge klarer sig i uddannelsessystemet (se eksempelvis Bellei, 2009; Jensen, 2013; Lavy, 2012; Marcotte, 2007). Der kan derfor være god grund til at tro, at længere forberedende tilbud også har en gunstigere betydning for sandsynligheden for påbegyndt ungdomsuddannelse end kortere forløb.

TABEL 4.6

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Særskilt for korte (3-8 mdr.) og lange tilbud (> 8 mdr.). År 3. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat. ¹	Antal unge
<i>Kort forløb</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-14,8 ***	-13,6 ***	2,0		
Standardfejl, procentpoint	(0,8)	(0,8)	(50,8)	15,5	172.601
<i>Langt forløb</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-10,4 ***	-9,11 ***	.		
Standardfejl, procentpoint	(0,9)	(1,0)	.	3,2	171.282

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Påbegyndt ungdomsuddannelse måles 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Vi anvender afgangsårgangene 2005-2009 i vores beregninger. Unge i hhv. korte og lange forløb sammenlignes med unge, der *ikke* har fået tilbud. Standardfejlene er i parentes under estimaterne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Tabel 4.6 viser, hvordan sammenhænge mellem deltagelse i et forberedende tilbud og senere ungdomsuddannelse er forskellige, når vi ser på korte og lange forløb hver for sig. Først vises resultaterne for korte forløb (over 3 måneder, men under 8 måneder), og bagefter vises korrelationen for lange forløb (8 måneder og derover).³⁴

Resultaterne beregnet med LSM- og PSM-metoderne er gennemgående negative og statistisk sikre. Disse resultater viser også, at de lange forløb er mindre negative end de korte forløb. Effektræsultaterne (IV-metoden) for korte forløb er (statistisk set) lig nul, mens IV-metoden ikke kan anvendes for effektanalysen af lange forløb, da *first stage* for de lange forløb ikke er tilstrækkelig stærk.

Konklusionen er derfor, at effektanalysen for de korte forløb ikke tyder på, at korte forløb forbedrer unges chancer for at komme i ungdomsuddannelse, mens effektræsultaterne for lange forløb ikke kan bruges til at konkludere på, da IV-metoden har vist sig ikke at være anvendelig her.

34. Grænsen på over og under 8 måneder er valgt, fordi det er den gennemsnitlige længde på et forløb, når vi tager alle forløb ud, der er under 3 måneder.

UDVIKLING OVER TID

I tabellerne 4.2, 4.3, 4.4 og 4.6 måler vi ungdomsuddannelse 3 år, efter at de unge afsluttede deres første forberedende tilbud, eller 3 år efter grundskolen for de elever, der ikke har været i tilbud. I tabel 4.7 ser vi i stedet på, hvordan et forberedende tilbud korrelerer med igangværende ungdomsuddannelse over et 5-års-forløb (2-5 år senere).

TABEL 4.7

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Særskilt for statustidspunkt. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat ¹	Antal unge
<i>År 2</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-19,1 ***	-16,8 ***	-3,6	49,7	220.838
Standardfejl, procentpoint	(0,6)	(0,5)	(23,1)		
<i>År 3</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-13,6 ***	-11,9 ***	36,0	25,2	178.721
Standardfejl, procentpoint	(0,7)	(0,06)	(28,1)		
<i>År 4</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-10,2 ***	-9,1 ***	76,7 *	16,2	139.912
Standardfejl, procentpoint	(0,8)	(0,8)	(31,6)		
<i>År 5</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-10,8 ***	-9,4 ***	38,3	26,2	102.963
Standardfejl, procentpoint	(0,9)	(1,0)	(25,5)		

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Tabellen viser resultater for forskellige statustidspunkter. For år 3 måles påbegyndt ungdomsuddannelse 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. For år 2 anvendes afgangsårgangene 2005-2010 i vores beregninger, for år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvendes afgangsårgangene 2005-2007. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, * betyder signifikant på et 5-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

IV-estimerne er ikke signifikant forskellige fra nul på nær resultatet for år 4, hvor effekten er positiv på et 5-procents-niveau. Idet vi dog hovedsageligt finder nul-effekter, kan vi ikke konkludere, at der er en entydigt positiv effekt af et forberedende tilbud på påbegyndt ungdomsuddannelse.³⁵

35. Tabellen viser, at antallet af unge, der indgår i regressionerne, ændres fra år 2 til år 5. Det skyldes, at vi for år 2 anvender årgangene 2005-2010, mens vi for år 5 kun kan anvende årgangene 2005-2007. Vi tester, om resultatet er robust i forhold til ændring i kohorterne, der indgår. Ser vi alene

FASTHOLDELSE I UNGDOMSUDDANNELSE

I vores hovedanalyse ser vi først og fremmest på igangværende ungdomsuddannelse, da vi ikke kan følge de unge tilstrækkeligt længe for også at se på afsluttet ungdomsuddannelse. Særligt på de erhvervsfaglige uddannelser, som påbegyndes af mange fagligt svage unge, er frafald en stor udfordring. I dette delafsnit ser vi på, om de forberedende tilbud giver unge, der begynder en ungdomsuddannelse, kompetencer, der gør, at de er bedre til at fastholde uddannelsen.

Fastholdelse i ungdomsuddannelse undersøger vi ved at se på, om den unge stadig er i uddannelse (eller har gennemført uddannelsen) i året efter sidste status. For eksempel undersøges, om unge, der er i uddannelse i år 2, fortsat er i uddannelse året efter (jf. tabel 4.8). Den øverste del af tabellen viser resultater for, hvorvidt unge, der har været i uddannelse i år 2, stadig er i uddannelse i år 3. De midterste og nederste dele af tabellen viser tilsvarende resultater i år 4 og 5 for unge, der var i uddannelse i henholdsvis år 3 og 4.

Den gennemgående tendens i resultaterne er, at forskellen i fastholdelse mellem elever, der har/ikke har gået i et forberedende tilbud, er mindre, jo kortere tid, der er gået efter tilbuddets afslutning. LSM- og PSM-resultaterne er næsten alle negative og signifikante, men LSM-resultatet for år 3 er lille, og det tilsvarende PSM-resultat er næsten nul og ikke signifikant. Hvad angår IV-estimerne, så er resultaterne blandede: For år 3 er resultatet positivt og signifikant, mens IV-metoden ikke kan anvendes for år 4 (idet første trin i IV-beregningen ikke er tilstrækkeligt stærkt), og resultatet for år 5 ikke er signifikant forskelligt fra nul. På trods af, at der er et enkelt tegn på en positiv effekt (i 1 ud af 3 regressi-
oner), er der således ikke entydigt belæg for at konkludere, at forberedende tilbud forbedrer fastholdelse i ungdomsuddannelserne.³⁶

på årgang 2005-2006, så får vi lignende resultater for år 2-5. Beregnes tabellen kun for årgang 2005 og 2006, fås følgende punktestimer for IV-modellen: 24,4; 49,0; 79,0 og 26,5.

36. Resultaterne fra en tilsvarende analyse kun for unge, der ikke har taget afsluttende prøver i dansk og matematik kunne ikke anvendes, da første trin i IV-analysen ikke var tilstrækkeligt stærk.

TABEL 4.8

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse for unge, der har været i gang i statusåret før. Særskilt for statustidspunkt. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV ¹	F-stat. ²	Antal unge
<i>År 3</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-2,1 ***	0,1	59,2 *		
Standardfejl, procentpoint	(0,6)	(0,7)	(28,9)	22,2	149.082
<i>År 4</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-3,9 ***	-3,1 ***	.		
Standardfejl, procentpoint	(0,7)	(0,7)	.	6,7	115.136
<i>År 5</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-6,7 ***	-5,1 ***	-26,0		
Standardfejl, procentpoint	(0,7)	(0,9)	(19,6)	14,2	84.481

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Tabellen viser resultater for forskellige statustidspunkter. Eksempelvis, for år 3 måles påbegyndt ungdomsuddannelse 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget varierer for hvert statustidspunkt. For år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvendes afgangsårgangene 2005-2007. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, * betyder signifikant på et 5-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. IV-estimatet for år 4 er ikke anvendeligt, da F-statistikken er mindre end 10; estimerne er derfor ikke vist.

2. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

I registrene kan vi endvidere følge, hvad unge, der dropper ud af en ungdomsuddannelse efter 1 år, foretager sig i stedet for: Er de kommet i varig beskæftigelse, er de overgået til kontanthjælp eller noget tredje? Tabel 4.9 viser statusfordelingen for de unge, der året før har været i gang med en ungdomsuddannelse.

Blandt de unge, der har været i gang med en ungdomsuddannelse i år 2, er 92 pct. også i gang året efter (år 3), mens 3,5 pct. er i beskæftigelse, og 0,3 pct. er på kontanthjælp. Af de unge, der har været i gang med en ungdomsuddannelse i år 3, er 95 pct. i gang med at uddanne sig i år 4, 2 pct. er i beskæftigelse, og 0,3 pct. er på kontanthjælp. Og endelig blandt de unge, der har været i gang med en ungdomsuddannelse i år 4, er 97 pct. også i gang med en ungdomsuddannelse året efter, mens 1 pct. er i beskæftigelse, og 0,3 pct. er på kontanthjælp.

TABEL 4.9

Unge, der har været i gang med en ungdomsuddannelse året før statusåret fordelt efter status for uddannelse og beskæftigelse. Særskilt for statustidspunkt. Procent og antal.

Status:	År 3	År 4	År 5
<i>Uddannelse</i>			
Andel, pct.	92,3	95,1	96,9
Andel, antal	137.618	109.501	81.862
<i>Beskæftigelse</i>			
Andel, pct.	3,5	2,3	1,3
Antal unge	5.218	2.648	1.098
<i>Kontanthjælp</i>			
Andel, pct.	0,3	0,3	0,3
Antal unge	447	345	253
<i>Andet</i>			
Andel, pct.	3,9	2,3	1,5
Antal unge	5.815	2.648	1.267
<i>I alt</i>			
Andel, pct.	100,0	100,0	100,0
Antal unge	149.099	115.143	84.481

Anm.: Tabellen viser andelen af unge, som har været i ungdomsuddannelse i året før, fordelt efter, om de fortsat er i uddannelse året efter eller er overgået til beskæftigelse, kontanthjælp eller andet. Beregningsgrundlaget er forskelligt for hvert af årene, idet vi ikke kan følge alle elever i lige lang tid, og idet antallet af elever, der har været i ungdomsuddannelse året forinden, svinger fra år til år. For år 3 er beregningsgrundlaget afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 er det afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 er det afgangsårgangene 2005-2007.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

HVAD LAVER UNGE, DER IKKE ER I UNGDOMSUDDANNELSE? BESKÆFTIGELSE OG KONTANTHJÆLP

BESKÆFTIGELSE

Mellem 50-54 pct. af de unge, der får et forberedende tilbud, er ikke i gang med en uddannelse i år 2 til 5 efter afsluttet tilbud. I dette delafsnit ser vi derfor på, om denne gruppe til gengæld i stedet for har lettere ved at komme i beskæftigelse end andre unge, der heller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, men som ikke har fået et forberedende tilbud.

Tabel 4.10 viser, hvor stor en andel af de unge, som ikke er i ungdomsuddannelse, der er i beskæftigelse. Andelen vises særskilt for unge, der har været i tilbud, og unge, der ikke har. I år 2 efter henholdsvis endt grundskoleuddannelse eller forberedende tilbud er 36 pct. af de unge uden tilbud i beskæftigelse mod 27 pct. af unge med tilbud. Andelen af unge med tilbud, som er i beskæftigelse, er kun meget svagt sti-

gende fra år 2 til år 5 (til 31 pct. i år 5). Andelen i beskæftigelse blandt unge uden tilbud er til gengæld kraftigt stigende over årene og slutter i år 4 og 5 med en beskæftigelsesfrekvens på godt 53 pct.

TABEL 4.10

Andelen af unge i beskæftigelse. Særskilt for unge uden tilbud og unge med tilbud og for statistidspunkt. Procent og antal.

	År 2	År 3	År 4	År 5
Unge uden tilbud, pct.	35,8	48,0	53,5	53,4
Unge uden tilbud, antal	26.955	24.302	19.526	13.931
Unge med tilbud, pct.	26,6	27,9	28,2	30,7
Unge med tilbud, antal	10.553	7.135	4.436	2.566

Anm.: Tabellen viser – særskilt for unge med og uden forberedende tilbud – andelen af alle unge i beskæftigelse i år 2 til 5 efter afsluttet forberedende tilbud for unge i tilbud og i år 2 til 5 efter endt grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget er forskelligt for hvert af årene 2-5, idet vi ikke kan følge alle elever i lige lang tid. For år 2 anvender vi afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 anvender vi afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvender vi afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvender vi afgangsårgangene 2005-2007.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

I tabel 4.11 går vi et skridt videre og viser resultaterne for beregningen af sandsynligheden for at være i beskæftigelse, når der korrigeres for både observerede og uobserverede forskelle mellem unge med og uden forberedende tilbud. Igen ser vi udelukkende på unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Blandt disse unge har de, der har været i et forberedende tilbud, en mindre sandsynlighed for at komme i beskæftigelse, end unge, der ikke har været i tilbud, når resultaterne beregnes med LSM- eller PSM-metoderne.

Når vi beregner en kausal sammenhæng med IV-metoden, finder vi ikke længere en signifikant negativ effekt af forberedende uddannelse på beskæftigelse. IV-resultaterne peger således på, at deltagelse i forberedende tilbud ikke er medvirkende til, at unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, i højere grad kommer i beskæftigelse. Vi har lavet en tilsvarende analyse kun for unge, der ikke har taget de afsluttende prøver i dansk og matematik. Heller ikke for denne gruppe af unge finder vi en effekt af deltagelse i forberedende tilbud på beskæftigelse.

TABEL 4.11

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og beskæftigelse for unge, der ikke er i ungdomsuddannelse. Særskilt for statutidspunkt. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat. ¹	Antal unge
<i>År 2</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-9,8 ***	-7,6 ***	-19,0		
Standardfejl, procentpoint	(0,9)	(0,8)	(26,1)	42,4	37.053
<i>År 3</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-19,0 ***	-18,0 ***	-11,3		
Standardfejl, procentpoint	(1,0)	(0,9)	(26,2)	39,7	31.246
<i>År 4</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-21,6 ***	-21,0 ***	20,6		
Standardfejl, procentpoint	(1,2)	(1,1)	(26,4)	38,5	23.900
<i>År 5</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	-17,2 ***	-15,6 ***	15,3		
Standardfejl, procentpoint	(1,4)	(1,5)	(31,6)	25,7	16.496

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Tabellen viser resultater fra forskellige statusår. Eksempelvis for år 3 måles påbegyndt ungdomsuddannelse 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget ændres også for de forskellige statusår. For år 2 anvendes afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvendes afgangsårgangene 2005-2007. Standardfejlene er i parentes under estimerne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

OVERGANG TIL KONTANTHJÆLP

Mellem 33 pct. og 38 pct. af de unge, der får et forberedende tilbud, er hverken i gang med en uddannelse eller er i beskæftigelse i år 2 til 5 efter afsluttet tilbud. I dette afsnit undersøger vi, om denne gruppe hyppigere overgår til kontanthjælp end andre unge, som ikke har fået et forberedende tilbud, og som hverken er i gang med en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse.

Når vi ser rent deskriptivt på det, gælder følgende for unge, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse: Blandt unge uden tilbud er 4 pct. overgået til kontanthjælp i år 2, og denne andel stiger kraftigt frem til år 5 og slutter på 25 pct. (jf. tabel 4.12); af de unge med tilbud er næsten 30 pct. på kontanthjælp i år 2, og denne andel stiger til 43 pct. i år 5. En betydelig del af unge, der hverken er i uddannelse eller længerevarende beskæftigelse, er således på kontanthjælp efter 5 år. Andelen af unge på

kontanthjælp, der har været i forberedende tilbud, er næsten dobbelt så høj som hos unge, der ikke har været i tilbud.

TABEL 4.12

Andel af unge på kontanthjælp blandt unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller beskæftigelse. Særskilt for unge uden tilbud og unge med tilbud og for status tidspunkt. Procent og antal.

	År 2	År 3	År 4	År 5
Unge uden tilbud, pct.	3,6	10,5	19,6	25,4
Antal unge	17.292	12.631	9.084	6.494
Unge med tilbud, procent	28,2	36,0	39,7	43,2
Antal unge	7.741	5.145	3.184	1.777

Anm.: Tabellen viser – særskilt for unge med og uden forberedende tilbud – andelen af alle unge, som er på kontanthjælp i år 2 til 5 efter afsluttet forberedende tilbud, for unge i tilbud og i år 2 til 5 efter endt grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget er forskelligt for hvert af årene 2-5, idet vi ikke kan følge alle elever i lige lang tid. For år 2 anvendes afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvendes afgangsårgangene 2005-2007. Unge, der ikke er i beskæftigelse, ungdomsuddannelse eller kontanthjælp er fx på dagpenge (inkl. aktivering), får ingen sociale ydelser eller er på førtidspension.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

Tabel 4.13 viser resultater fra regressionsanalyser for sandsynligheden for at overgå til kontanthjælp for unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller i varig beskæftigelse. For disse unge er der – beregnet med LSM- eller PSM-metoderne – en større sandsynlighed for at overgå til kontanthjælp blandt dem, der har været i tilbud, end blandt dem, der ikke har været i tilbud.

Når vi med IV-metoden søger at beregne en årsagssammenhæng, finder vi fortsat, at der er en (med statistisk sikkerhed) større sandsynlighed for at overgå til kontanthjælp blandt unge, der har været i tilbud i år 2 til år 4. Kun for år 5 er estimeret ikke signifikant forskelligt fra nul (dvs. resultatet er i statistisk forstand lig nul).

Vi finder således, at deltagelse i forberedende tilbud i 3 ud af 4 statusår øger sandsynligheden for at overgå til kontanthjælp frem for eksempelvis at få førtidspension, ingen social ydelse eller evt. dagpenge (inkl. aktivering).

Den generelle konklusion er derfor, at der er tegn på, at forberedende tilbud øger overgangshyppigheden til kontanthjælp blandt unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller i beskæftigelse.³⁷ Det er vigtigt at

37. Resultaterne fra en tilsvarende analyse kun for unge, der ikke har taget afsluttende prøver i dansk og matematik kunne ikke anvendes, da første trin i IV-analysen ikke var tilstrækkeligt stærk.

have for øje, at alternativerne for unge i denne situation hovedsageligt er at få førtidspension eller ikke at modtage nogen form for sociale ydelser.

TABEL 4.13

Sammenhæng mellem forberedende tilbud og kontanthjælp for unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller beskæftigelse. Særskilt for statustidspunkt. Procentpoint.

	LSM	PSM	IV	F-stat. ¹	Antal unge
<i>År 2</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	18,1 ***	23,8 ***	46,8 **		
Standardfejl, procentpoint	(0,9)	(0,6)	(14,7)	29,1	24.590
<i>År 3</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	16,8 ***	22,2 ***	63,0 **		
Standardfejl, procentpoint	(1,1)	(0,9)	(20,8)	24,4	17.590
<i>År 4</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	13,4 ***	15,9 ***	77,0 **		
Standardfejl, procentpoint	(1,2)	(1,4)	(29,6)	27,9	12.208
<i>År 5</i>					
Deltaget i forberedende uddannelse, procentpoint	11,1 ***	11,1 ***	44,8		
Standardfejl, procentpoint	(1,6)	(1,8)	(36,1)	19,3	8.270

Anm.: Vi inkluderer alle kontrolvariabler, som vi lister under tabel 4.2. Tabellen viser resultater fra forskellige statusår. Eksempelvis for år 3 måles påbegyndt ungdomsuddannelse 3 år efter forberedende tilbud for unge i tilbud og 3 år efter grundskole for unge, der ikke er i tilbud. Beregningsgrundlaget ændres også for de forskellige statusår. For år 2 anvendes afgangsårgangene 2005-2010, for år 3 anvendes afgangsårgangene 2005-2009, for år 4 anvendes afgangsårgangene 2005-2008, og for år 5 anvendes afgangsårgangene 2005-2007. Standardfejlene er i parentes under estimaterne. *** betyder signifikant på et 0,1-procents-niveau, ** betyder signifikant på et 1-procents-niveau. Kolonnen "LSM" viser resultaterne fra den lineære sandsynlighedsmodel, "PSM" fra propensity scores matching-modellen og "IV" fra instrumentvariabel-modellen.

1. F-stat. viser first stage F-statistikken fra IV-modellen, som bør være større end 10.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, egen fremstilling.

SAMMENFATNING

Dette kapitel analyserer betydningen af at få et forberedende tilbud og efterfølgende påbegyndt ungdomsuddannelse. Vi anvender grundskolens afgangsårgange 2005-2010 og ser på betydningen af de unges første forberedende tilbud af mere end 3 måneders varighed. Vi finder følgende resultater:

- Året efter, at de unge har været i et forberedende tilbud, er 43 pct. af dem begyndt på en ungdomsuddannelse. 2 år efter er 46 pct. i gang med en ungdomsuddannelse, og 3 år efter er 49 pct. i gang med en ungdomsuddannelse.
- Året efter, at de unge har været i et forberedende tilbud, er 16 pct. af dem i beskæftigelse. 2 år efter er der også 16 pct. i beskæftigelse, mens 14 pct. er i beskæftigelse 3 år efter.
- Vi anvender instrumentvariabel-metoden til at beregne den kausale effekt af deltagelse i forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse. Her er resultaterne ikke signifikant forskellige fra nul i 3 ud af de 4 statusår, vi kan følge eleverne, og i et enkelt år er resultatet positivt og signifikant. Der er således ikke generelt en entydig effekt af at tage et forberedende tilbud på at komme i gang med en ungdomsuddannelse.
- Ser vi alene på unge, som ikke har taget afsluttende prøver i dansk og matematik i grundskolen, finder vi heller ikke for denne gruppe af fagligt særdeles udfordrede unge en statistisk sikker sammenhæng mellem at få forberedende tilbud og igangværende ungdomsuddannelse.
- Overordnet set peger analysen ikke på entydige effekter af deltagelse i forberedende tilbud på *fastholdelse* i ungdomsuddannelse på kort sigt (året efter), da kun 1 ud af 3 estimater er positivt og signifikant.
- At vi generelt ikke finder entydige positive effekter, betyder imidlertid ikke, at et forberedende tilbud er uden betydning for unge i tilbud som helhed. Det betyder blot, at vi for de unge, vi sammenligner, ikke ser en effekt. Vi sammenligner kun de unge, der får et tilbud, hvis de bor i et område med høj dækningsgrad, med lignende unge, der ikke får et tilbud, fordi de bor i et område med lav dækningsgrad.
- Der er tegn på positive effekter af, at et tilbud på produktionsskole forbedrer de unges chancer med hensyn til at komme i gang med en ungdomsuddannelse, idet 2 ud af 4 estimater er signifikant positive. (IV-metoden kan ikke anvendes for avu).
- Korterevarende tilbud synes ikke at forbedre unges chancer for at komme i ungdomsuddannelse. (IV-resultater for lange tilbud kan ikke estimeres).
- Forberedende tilbud forbedrer ikke chancerne for at komme i beskæftigelse blandt unge, der ikke er i ungdomsuddannelse.

For unge, der hverken er i ungdomsuddannelse eller varig beskæftigelse, er der tegn på, at deltagelse i forberedende tilbud øger sandsynligheden for at overgå til kontanthjælp (i 3 ud af 4 statusår) frem for fx at få førtidspension, ingen social ydelse eller evt. dagpenge (inkl. aktivering).

BILAG

BILAG 1 BILAGSTABELLER TIL KAPITEL 2

BILAGSTABEL B1.1

Beregningsgrundlag til figur 2.1 og 2.3. Procent og antal.

Vedrørende figur 2.1: Andelen af bogligt svage unge i forberedende tilbud ud af det samlede antal bogligt svage unge. Vedrørende figur 2.3: Andelen af unge, der starter i forberedende tilbud som første forløb efter grundskolen, ud af det samlede antal unge i forberedende tilbud fordelt på kommuner.

Kommune	Figur 2.1		Figur 2.3	
	Procent	Procentgrundlag	Procent	Procentgrundlag
København	24,7	8.873	54,0	1.632
Frederiksberg	25,8	1.385	49,5	287
Ballerup	24,0	1.395	65,6	195
Brøndby	24,0	1.365	56,2	219
Dragør	22,1	140	48,0	25
Gentofte	15,1	1.199	56,9	146
Gladsaxe	19,3	1.398	55,8	217
Glostrup	27,2	416	70,7	75
Herlev	25,5	660	62,1	95
Albertslund	26,3	1.040	50,5	206
Hvidovre	27,3	1.338	60,7	275
Høje Taastrup	26,9	1.381	44,2	258
Lyngby-Taarbæk	27,5	636	69,4	173
Rødovre	23,2	868	61,9	155
Ishøj	27,9	911	54,7	172
Tårnby	24,2	984	60,8	194

Tabellen fortsættes

BILAGSTABEL B1.1 FORTSAT

Beregningsgrundlag til figur 2.1 og 2.3. Procent og antal.

Vedrørende figur 2.1: Andelen af bogligt svage unge i forberedende tilbud ud af det samlede antal bogligt svage unge. Vedrørende figur 2.3: Andelen af unge, der starter i forberedende tilbud som første forløb efter grundskolen, ud af det samlede antal unge i forberedende tilbud fordelt på kommuner.

Figur 2.1

Figur 2.3

Kommune	Procent	Procent- grundlag	Procent	Procent- grundlag
Vallensbæk	21,2	236	58,7	46
Furesø	18,8	569	47,1	155
Allerød	16,7	390	58,7	63
Fredensborg	17,0	446	59,2	120
Helsingør	29,0	1.985	50,8	441
Hillerød	28,2	1.172	64,0	283
Hørsholm	24,9	744	52,1	119
Rudersdal	23,6	475	64,0	161
Egedal	15,2	492	56,7	120
Frederikssund	28,9	653	58,5	260
Greve	28,6	1.072	58,2	182
Køge	28,1	1.316	46,3	322
Halsnæs	28,2	511	60,0	175
Roskilde	27,2	1.644	53,9	399
Solrød	22,0	473	48,9	90
Gribskov	22,0	783	52,2	245
Odsherred	29,2	1.046	59,5	393
Holbæk	31,6	2.015	53,6	825
Faxe	26,8	1.281	60,2	452
Kalundborg	24,1	1.418	46,6	492
Ringsted	26,2	958	57,9	195
Slagelse	28,9	1.559	56,9	573
Stevns	19,4	372	48,5	97
Sorø	25,1	470	44,2	154
Lejre	21,3	409	56,1	123
Lolland	30,8	1.261	42,0	519
Næstved	22,2	1.318	39,7	406
Guldborgsund	32,0	1.516	50,6	577
Vordingborg	22,3	1.031	53,0	319
Bornholm	34,0	1.410	51,8	299
Middelfart	23,4	965	44,7	356
Assens	23,8	1.063	46,6	369
Faaborg-Midtfyn	25,2	1.605	43,7	584
Kerteminde	28,7	418	53,9	154
Nyborg	26,9	543	53,6	220
Odense	36,8	4.416	49,5	1.085
Svendborg	25,2	1.709	46,6	442
Nordfyns	35,8	769	63,2	329
Langeland	32,1	661	46,8	310
Ærø	37,0	273	75,7	111
Haderslev	26,5	1.177	43,3	427
Billund	16,1	385	55,7	79
Sønderborg	32,7	1.441	36,6	590
Tønder	19,4	1.140	39,7	295
Esbjerg	25,9	2.919	45,0	625
Fanø	25,0	84	44,0	25

Tabellen fortsættes

BILAGSTABEL B1.1 FORTSAT

Beregningsgrundlag til figur 2.1 og 2.3. Procent og antal.

Vedrørende figur 2.1: Andelen af bogligt svage unge i forberedende tilbud ud af det samlede antal bogligt svage unge. Vedrørende figur 2.3: Andelen af unge, der starter i forberedende tilbud som første forløb efter grundskolen, ud af det samlede antal unge i forberedende tilbud fordelt på kommuner.

Kommune	Figur 2.1		Figur 2.3	
	Procent	Procent- grundlag	Procent	Procent- grundlag
Varde	27,3	1.076	43,6	298
Vejen	24,5	1.534	49,2	364
Aabenraa	28,5	1.569	48,5	561
Fredericia	26,8	1.290	47,6	233

Horsens	29,6	1.262	53,2	310
Kolding	26,7	2.327	49,0	557
Vejle	27,3	1.510	48,7	544
Herning	24,7	1.925	45,9	418
Holstebro	25,9	1.419	37,5	312
Lemvig	26,0	1.056	59,0	227
Struer	24,2	860	44,4	196
Syddjurs	26,6	751	49,0	308
Norddjurs	33,0	1.244	55,6	403
Favrskov	27,6	670	50,0	268
Odder	28,9	1.093	52,2	249
Randers	35,3	1.633	55,7	731
Silkeborg	34,3	1.553	54,6	690
Samsø	28,3	421	47,4	95
Skanderborg	29,6	800	57,7	395
Århus	39,9	6.055	62,6	1.774
Ikast-Brande	27,3	743	43,5	255
Ringkøbing-Skjern	26,1	1.544	41,1	526
Hedensted	22,6	1.347	51,1	415
Morsø	32,2	1.162	40,1	279
Skive	26,4	997	46,3	216
Thisted	24,7	1.552	30,6	314
Viborg	22,6	2.229	43,0	461
Brønderslev	25,0	575	48,2	191
Frederikshavn	21,8	1.366	42,7	260
Vesthimmerlands	24,8	1.217	49,0	382
Læsø	26,3	19		4
Rebild	29,3	911	46,41	334
Mariagerfjord	32,2	1.362	46,69	574
Jammerbugt	27,7	1.269	41,32	334
Aalborg	33,0	4.230	50,37	1.076
Hjørring	29,5	1.435	54,28	560

Anm.: Tabellen viser beregningsgrundlaget for henholdsvis figur 2.1 (kolonne 1 og 2) og figur 2.3 (kolonne 3 og 4) i kapitel

2. Kolonne 1 viser andelen af bogligt svage unge i forberedende tilbud ud af det samlede antal bogligt svage unge med karakterer. Fordelt efter kommuner, mens kolonne 2 viser beregningsgrundlaget for kolonne 1.

Kilde: Danmarks Statistik, egen fremstilling.

BILAG 2 METODE

DEN LINEÆRE SANDSYNLIGHEDSMODEL

Vi forudsætter, at sammenhængen mellem ungdomsuddannelse og forberedende tilbud kan beskrives ud fra følgende model:

$$(1) \text{Ungdomsudd}_{i2-5} = a + \beta_1 \text{forberedudd}_i + \beta_2 X_i + e_i$$

Ungdomsudd_i er en indikator for, at en ung (i) påbegynder eller har færdiggjort en ungdomsuddannelse i tiden (t_{2-5}), dvs. i år 2 til 5 efter grundskolen henholdsvis forberedende tilbud.³⁸ Variablen tager værdien 1, hvis den unge er i gang med eller har færdiggjort en ungdomsuddannelse, ellers 0.

a er konstantleddet og lig med sandsynligheden for ungdomsuddannelse for en ung, der har værdien 0 på alle de andre uafhængige variable. Dette kaldes også referencepersonen.

Forberedudd_i er en indikator for, om den unge kommer i forberedende tilbud i tiden (t_1). Variablen tager værdien 1, hvis den unge har været i forberedende uddannelse, og 0, hvis den unge ikke har.

X_i står for en række kontrolvariable, der alle har det til fælles, at de tager højde for systematiske forskelle mellem unge i forberedende uddannelse og dem, der ikke er. Det kan eksempelvis være køn, alder, karakterniveau i grundskolen og mors eller fars uddannelse. Alle kontrolvariable er endvidere målt, når den unge er på sidste år i grundskolen. For den komplette liste af kontrolvariable henvises til ovenstående dataafsnit.

e_i er fejleddet eller restleddet. Det er med andre ord betydningen af de forhold, som vi ikke har mulighed for at tage højde for. Regressionsmodellen antager, at betydningen af de ikke-observerbare forhold er tilfældigt fordelt for at producere korrekte resultater.

PROPSENSITY SCORE MATCHING-METODEN

Ud over den lineære sandsynlighedsmodel, benytter vi også propensity score matching-metoden (herefter PSM-metoden). Propensity-scoren er defineret som den betingede sandsynlighed for at modtage en foranstaltning (fx forberedende tilbud) givet de observerbare karakteristika, *inden* man får et forberedende tilbud (Rosenbaum & Rubin, 1983).

38. Idet den afhængige variabel kun tager værdierne 1 og 0, anvender vi den lineære sandsynlighedsmodel, som er en bestemt type regressionsmodel.

PSM antager således, at alle relevante forskelle mellem de unge i forberedende tilbud og kontrolgruppen kan indfanges ved deres observerbare karakteristika (Conditional Independence Assumption eller CIA).

Heckman, Ichimura og Scott (1997) viser, at udeladelse af væsentlige faktorer i estimeringen af propensity-scoren øger bias betragteligt. Derfor bør der ideelt set ikke kunne argumenteres for, at faktorer, der er væsentlige for, om man bliver anbragt eller ej, er udeladt af estimeringen af propensity-scoren.

PSM-metoden kan inddeles i tre trin. I første trin beregnes den såkaldte propensity score. Det vil sige, at for alle unge beregnes sandsynligheden for at deltage i forberedende tilbud ud fra alle relevante baggrundskarakteristika, vi har i datamaterialet. Eksempelvis viser det sig, at en ung med 2 i karaktergennemsnit og forældre på overførselsindkomst har en høj sandsynlighed for at være i forberedende tilbud, mens en ung med 10 i karaktergennemsnit og akademikerforældre har en lav sandsynlighed.

I andet trin findes for hver af de unge i forberedende tilbud det bedst ”match” blandt unge i kontrolgruppen, dvs. blandt alle andre unge. I denne matching-procedure kan man anlægge forskellige kriterier for, hvem den enkelte unge i forberedende tilbud skal sammenlignes med. Vi har valgt at benytte en såkaldt nearest neighbour-matching,³⁹ hvor hver af de unge i forberedende tilbud sammenlignes med den af de unge i kontrolgruppen, som har en så lignende statistisk sandsynlighed for at få et tilbud (propensity score) som muligt.

I tredje trin sammenlignes unge i forberedende tilbud med deres matchede partner med hensyn til deres resultatmål, fx hvorvidt de er i gang med en ungdomsuddannelse, er i beskæftigelse mv. Den gennemsnitlige forskel i resultatmålene mellem de to grupper er PSM-metodens skøn over sammenhængen mellem deltagelse i forberedende tilbud og resultatmålene.

COMMON SUPPORT

En forudsætning for PSM-metoden er, at der er personer i resten af befolkningen, som er sammenlignelige med gruppen af unge i forberedende tilbud. Derfor er det væsentligt at tjekke ”overlappet” mellem fordelingerne af de to gruppers propensity-score. Dette overlap kaldes *common support*. Common support er en nødvendig forudsætning for PSM, da de karakteristika, som kendetegner undersøgelsesgruppen, også skal kunne observeres hos kontrolgruppen. Dette krav betyder imidlertid også, at der kan være nogle observationer, som ikke bliver medtaget (idet de lig-

39. Vi anvender nearest neighbour matching with replacement, hvilket vil sige, at den samme kontrolperson kan være et match med flere unge i forberedende tilbud. Vi anvender replacement, fordi det minimerer forskellen mellem den beregnede propensity score for undersøgelsesenheden og kontrolenheden. Risikoen er dog, at man kan ende med, at det er forholdsvis få kontrolpersoner, der anvendes til at matche gruppen af unge i forberedende tilbud.

ger uden for common support-intervallet), og for disse unge kan betydningen af forberedende tilbud ikke beregnes.

IV-METODEN

Instrumentvariabel-regressionsmetoden (herefter IV-metoden) er én måde at forsøge at besvare det kontrafaktiske spørgsmål på. Metoden bygger på de samme teknikker som den traditionelle regressionsmodel. Ud over at korrigerer for forskellige observerbare forhold kan IV-metoden også korrigerer for alternative forklaringer, som vi umiddelbart *ikke* kan observere eller ikke har en god indikator for.

Figur B2.1 illustrerer IV-metoden – eksemplificeret ved vores hovedanalyse, hvor resultatmålet er påbegyndt ungdomsuddannelse. Boksen øverst i højre hjørne viser vores afhængige variabel (ungdomsuddannelse), mens boksen øverst i venstre hjørne viser vores forklarende variabel (forberedende tilbud). Til forskel fra figur 3.2 viser den stiplede boks i midten nu både de alternative forklaringer, vi kan måle, og dem, vi ikke kan måle. De alternative forklaringer påvirker ikke længere sammenhængen mellem forberedende tilbud og påbegyndt ungdomsuddannelse, idet instrumentet har ”renset” sammenhængen mellem de to variabler.

Et gyldigt instrument skal overholde to kriterier:

- Instrumentet skal være eksogent. Det vil sige, at det ikke er direkte korreleret med den forklarende variabel (påbegyndt ungdomsuddannelse).⁴⁰
- Instrumentet skal være relevant. Det vil sige, at det i tilstrækkelig grad skal være korreleret med den forklarende variabel (forberedende tilbud).⁴¹

De to antagelser illustreres ved, at der kun går én pil fra instrumentet (boks i nederste venstre hjørne) og op til forberedende tilbud, hvorimod der ikke er en tilsvarende pil fra instrumentet op til ungdomsuddannelse.

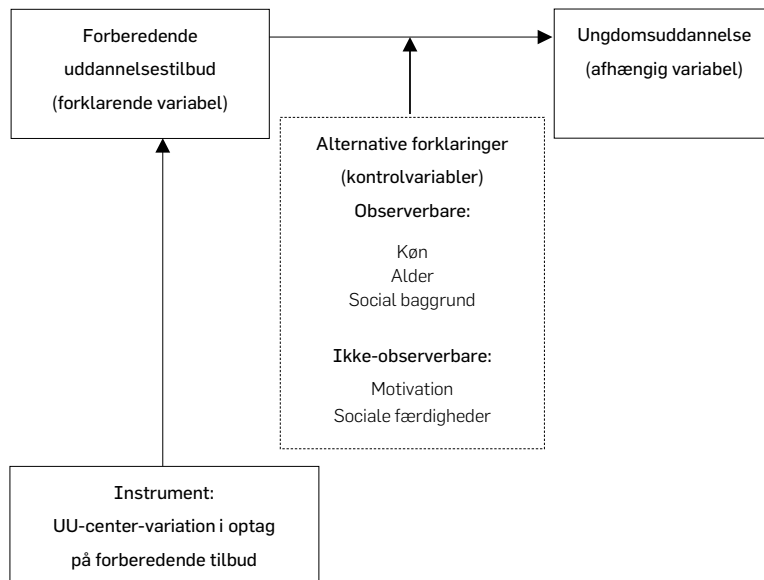
Det ideelle instrument ville være en lodtrækning. Et eksempel på en sådan lodtrækning i vores sammenhænge ville være, at alle unge, der er målgruppevurderet til produktionsskole, fordeles tilfældigt med hensyn til at få tilbudt produktionsskole (men ikke nødvendigvis påbegynder). Her kan vi være sikre på, at instrumentet ikke har anden forklaringskraft på resultatet. Hvis det at få tilbuddet øger sandsynligheden for deltagelse i tilstrækkelig grad, så opfylder instrumentet også andet kriterium, nemlig at instrumentet er relevant.

40. Eksogenitets-antagelsen benævnes også *exclusion restriction*: $\text{korrelation}(\text{instrument}; e_i) = 0$, hvor e_i er fejleddet (Wooldridge, 2009).

41. Relevans: $\text{korrelation}(\text{instrument}, \text{forberedende uddannelse}) \neq 0$.

BILAGSFIGUR B2.1

Illustration af sammenhængen mellem forberedende tilbud og ungdomsuddannelse. IV-metoden.

Anm.: Figuren illustrerer IV-metoden. Boksen øverst i højre hjørne er den afhængige variabel, mens boksen øverst i venstre hjørne er den forklarende variabel. Boksen nederst til venstre er instrumentet. Den stiplede boks i midten er de alternative forklaringer, som instrumentet tager højde for.

Kilde: Egen fremstilling.

I vores tilfælde er instrumentet *det foregående års* UU-center-variation i andelen af unge med karakterer under 4 eller uden karakterer, der påbegynder en forberedende uddannelse. Essensen er, at regional variation skaber en situation, hvor unge, der ville få et forberedende tilbud, hvis de gik i skole i ét område, *ikke* ville have fået et tilbud, hvis de gik i skole i et andet centerområde. Vi benævner instrumentet *dækningsgrad af forberedende tilbud*. Hvorvidt dette instrument er gyldig for vores analyser, diskuterer vi i næste afsnit.

Konkret anvender IV-metoden en beregningsmodel i to faser. Første trin har to formål:

- At ”rense” den forklarende variabel for selektion
- At vise, hvorvidt instrumentet er relevant.

Første fase er reelt set en almindelig regressionsmodel (også benævnt first stage regression) som i model (1), men hvor instrumentet nu i stedet

er den forklarende variabel, og forberedende tilbud er den afhængige variabel. Regressionsmodellen i første fase er derfor som følgende:

$$(2) \text{ Forberedtilbud}_{it} = a + \beta_1 \text{ dækningsgrad}_{it-1} + \beta_2 X_{it-1} + e_{it}$$

$\text{Forberedtilbud}_{it}$ er en indikator for, at den unge (i) i UU-centerregion (r) i tiden (t) kommer i forberedende tilbud. Variablen har værdien 1 for unge i forberedende uddannelse og 0 for unge, der ikke er. dækningsgrad er instrumentet og er andelen af unge i UU-center-regionen, der deltager i forberedende tilbud (i det år, hvor den unge var sidste år i grundskolen ($t-1$)).

β_1 er den relevante korrelationskoefficient mellem indikatoren for, om den unge deltager i forberedende tilbud, og dækningsgraden.

X_{it-1} er en række kontrolvariabler, vi inkluderer for at tage højde for forskelle de unge imellem og (øvrige) forskelle UU-center-regionerne imellem. Kontrolvariablerne måles, når den unge går sidste år i grundskolen. e_i er fejleddet.⁴²

I anden fase beregnes model (1), som vi beskrev i afsnittet om regressionsmodellen. Nu indgår dog kun den del af den unges sandsynlighed for forberedende tilbud, der er ”renset” for selektion, til at beregne effekten af forberedende tilbud på den ene side og påbegyndt ungdomsuddannelse på den anden. Det vil med andre ord sige: Den andel af vores forklarende variabel, der har ændret sig på grund af instrumentet (svarende til korrelationskoefficienten β_1).

Med ét instrument og én forklarende variabel kan instrumentets relevans testes ved at se på F-testen i regressionsmodellen fra første fase (jf. ligning 2). Tommelfingerreglen er, at F-testens værdi skal være større end 10, før instrumentet er tilstrækkelig korreleret med vores forklarende variabel (Staiger & Stock, 1997).

INSTRUMENT: DÆKNINGSGRAD AF FORBEREDENDE TILBUD

Foregående beskrev IV-metoden i store træk. IV-metoden er kun gyldig, såfremt instrumentet opfylder to kriterier: *relevans og eksogenitet*. Instrumentets relevans tester og argumenterer man for. Antagelsen om eksogenitet kan ikke testes direkte.

Instrumentets relevans

I definitionen af vores instrument – *dækningsgraden af forberedende tilbud på UU-centerniveau* – afgrænses vi os til andelen af bogligt svage unge (unge

42. Det må forventes, at der er indbyrdes afhængighed mellem unge, der bor i samme lokalområde. For at tage højde for denne korrelation benyttes cluster-robuste standardfejl på UU-centerregionsniveau i alle analyser. Hermed tillades det, at der er afhængighed mellem unge, der hører under samme UU-center, men at de forskellige centerregioner er uafhængige.

med et karaktergennemsnit under 4 eller uden karakterer), idet der således tages højde for, at UU-center-områderne er meget forskellige med hensyn til andelen af unge, der potentielt er i målgruppen for forberedende tilbud. Hermed fanger vi indirekte nogle af de sociale forskelle kommuner imellem, som også betinger forskelligt behov for antallet af tilbud. Andelen af bogligt svage unge er derfor vores proxy for andelen af unge, der har *et behov for* et forberedende tilbud.

Figur 2.1 i kapitel 2 viser, at der er kommunal variation i dækningsgraden for afgangsårene 2005-2010. Figuren sammenligner bogligt svage unge i forberedende tilbud med alle andre bogligt svage unge i kommunen.⁴³ Hvis bogligt svage unge er en proxy for et behov for forberedende tilbud, viser figuren, at der er stor variation i, hvorvidt unge med behov for forberedende tilbud også kommer i tilbud.

Af flere grunde mener vi, at dækningsgraden påvirker den unges sandsynlighed for at komme i gang med et tilbud (dvs. instrumentets relevans). Større afstand til en ledig plads i et tilbud er en naturlig følge af en lavere dækningsgrad. Det er samtidig et forhold, som anses for at være en relevant begrænsende faktor for unges deltagelse i uddannelse. Det ses eksempelvis i den gældende bekendtgørelse for avu, hvor der står:

Undervisningsministeren skal sikre, at alle, der er fyldt 18 år, inden for en rimelig geografisk afstand fra deres bopæl kan modtage undervisning i henhold til denne lov. (Bekendtgørelse af avu-loven nr. 1073 af 4. september 2013)

Ligeledes finder tidligere udenlandske studier, at afstand til uddannelsesstedet kan være afgørende for, hvorvidt unge gennemfører en (college-) uddannelse (se eksempelvis Currie & Moretti, 2003).

Er motivationen for uddannelse generelt lav blandt de unge, der får forberedende tilbud, vil øget tidsforbrug på transport mindske sandsynligheden for deltagelse i et forberedende tilbud.

Instrumentets eksogenitet

Instrumentet er ikke 100 pct. eksogent, men tilnærmelsesvis eksogent, når vi samtidig tager højde for en række baggrundsforhold. En årsag er, at der kan være socioøkonomiske forhold på kommune- eller UU-center-niveau, som ikke alene påvirker de unges sandsynlighed for at deltage i forberedende uddannelse, men også deres sandsynlighed for at påbegyn- de en ungdomsuddannelse.

I vores empiriske strategi tager vi dog højde for forskelle i regionernes behov ved at kontrollere for en lang række baggrundsforhold både på individ- og UU-center-niveau (jf. tabel 3.2). Eksempelvis tager vi

43. Karaktergennemsnit under middel er defineret som en karakter under 4 sammenlagt i dansk eller matematik, eller at afgangsprøverne ikke er taget i dansk eller matematik.

højde for graden af ungdomsledighed i lokalområdet. En høj ledighedsgrad mindsker sandsynligheden for, at de unge finder et job, og det vil i højere grad skubbe dem i retning af enten forberedende tilbud eller ungdomsuddannelse. Ligeledes tager vi højde for, hvor ”socialt belastet” området er i form af andel indvandrere og andel unge med forældre på overførselsindkomster – noget, der måske gør, at prioritering af ungdomsuddannelser er forskellige kommunerne imellem. Samtidig tager vi højde for forskelle kohorterne imellem (kohorte-fixed-effect).

Sammenlagt tager vi i høj grad hånd om problemet vedrørende en mulig korrelation mellem antallet af pladser i forberedende tilbud og antallet af pladser i ungdomsuddannelser, dvs. mellem en direkte påvirkning af dækningsgraden på resultatmålene.

Når det er sagt, så *er* der noget tilfældig variation i dækningsgraden. Kommunerne og regionerne har forskellige budgetter og prioriterer forskelligt set i forhold til deres overordnede strategi, hvilket afspejler sig i, at nogle kommuner har mange pladser pr. ung, der har behov for tilbud, mens andre kommuner ikke har så mange pladser pr. ung, der har behov for tilbud.

De unge kan dog søge om optagelse på eksempelvis produktions-skoler, der ligger uden for bopælskommunen, hvilket mindsker betydningen af at have en uddannelsesinstitution i lokalområdet. Modsat kan man argumentere for, at de unge ikke nødvendigvis flytter bopæl for kurser af kortere varighed eller er villige til at bruge meget tid på transport, hvorfor der alt andet lige vil være højere sandsynlighed for at begynde på et tilbud, hvis tilbuddet ligger tættere på, end hvis man skal længere væk. Et andet argument for, at de unges valg af forberedende ungdomsuddannelse påvirkes af ydre forhold, er variation i UU-vejledningen. I dag som tidligere bygger UU-vejledernes vejledning og opfølgning på en personlig vurdering af den unge. Unge under 18 år er forpligtet til at mødes med UU-vejlederen, idet eksempelvis et avu-tilbud skal være et led i den unges uddannelsesplan (Bekendtgørelse af avu-loven nr. 1073 af 4. september 2013). Ligeledes skulle unge, der ønsker at komme i produktionsskole, dengang som nu være omfattet af produktionsskolernes målgruppe. De skal derfor målgruppevurderes af UU-vejlederen (Bekendtgørelse af lov om produktions-skoler nr. 785 af 6. juni 2006).

Bliver unge i et UU-center-område i højere grad målgruppevurderet end i et andet, er det med til at øge variation i andelen af unge med behov for forberedende tilbud og hermed også dækningsprocenten på tværs af UU-center-områder. Den type variation er tilfældig for den unge og er derfor nyttig til identifikation af en kausal effekt mellem deltagelse i forberedende tilbud og efterfølgende påbegyndelse af ungdomsuddannelse.

For at dækningsgraden ikke direkte påvirker den unges sandsynlighed for at påbegynde en ungdomsuddannelse, er det endvidere vigtigt, at dækningsgraden måles i det år, hvor den unge stadig går i grundskolen. Rent teknisk betyder det, at den unge selv ikke indgår i beregningen af dækningsgraden i det år, hvor dækningsgraden bruges som instrument for den unges egen sandsynlighed for forberedende tilbud. Herved reduceres risikoen for en mekanisk sammenhæng mellem instrumenter og den unges deltagelse i forberedende tilbud. Denne risiko kan dog ikke helt elimineres, fordi der må forventes at være en vis autokorrelation imellem årgangene.

BILAG 3 UNGES VEJ GENNEM SYSTEMET EFTER FORBEREDENDE TILBUD

BILAGSFIGUR B3.1

Unge veje gennem systemet fra forberedende tilbud til 1, 2 og 3 år efter tilbud. Antal unge.

Status år 3	Ungdomsuddannelse (UD) 6.813 unge		Anden uddannelse (AU) 394 unge		Beskæftigelse (BE) 1.979 unge		Kontanthjælp (KO) 1.843 unge		Overførselsindkomst ¹ (OV) 548 unge		Andet (AN) 2.325 unge	
Året før, fordelt efter status i år 3	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:
	5.254	188	267	20	282	49	210	62	54	7	329	163
	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:
	466	190	12	11	1.278	67	80	1.028	89	52	253	193
	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:
	27	688	2	82	27	276	51	412	264	82	25	1.362
Status år 2	Ungdomsuddannelse (UD) 6.396 unge		Anden uddannelse (AU) 489 unge		Beskæftigelse (BE) 2.178 unge		Kontanthjælp (KO) 1.541 unge		Overførselsindkomst ¹ (OV) 396 unge		Andet (AN) 2.902 unge	
Året før, fordelt efter status i år 2	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:	UD:	AU:
	4.608	203	326	20	410	65	165	54	38	7	456	187
	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:	BE:	KO:
	518	143	32	9	1.254	37	89	644	72	17	284	135
	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:	OV:	AN:
	26	898	2	100	24	388	47	542	186	76	27	1.813
Status år 1	Ungdomsuddannelse 6.003 unge		Anden uddannelse 536 unge		Beskæftigelse 2.249 unge		Kontanthjælp 985 unge		Overførselsindkomst ¹ 312 unge		Andet 3.817 unge	
Status år 0	Forberedende uddannelsesforløb, 13.902 unge											

Anm.: Figuren viser, hvordan de 13.902 unge, der i år 0 deltog i et forberedende tilbud, fordeler sig i år 1, 2 og 3 på seks statuskategorier; hhv. ungdomsuddannelse, anden uddannelse, beskæftigelse, kontanthjælp, overførselsindkomst og andet. Endvidere viser figuren, hvordan de unge, inden for hver statuskategori i år 3, var fordelt i år 2, samt hvordan de unge, inden for hver statuskategori i år 2, var fordelt i år 1.

1. Overførselsindkomst dækker over unge, der har været arbejdsløse mindst halvdelen af året, unge på dagpenge (aktivering o.l., sygdom, barsel og orlov) og unge på førtidspension.

Kilde: Egen fremstilling.

LITTERATUR

- Angrist, J.D & J.-S. Pischke (2008): *Mostly Harmless Econometrics. An Empiricist's Companion*. Princeton og Oxford: Princeton University Press.
- Bekendtgørelse af lov om almen voksenuddannelse og om anerkendelse af realkompetence i forhold til fag i almen voksenuddannelse, i hf-uddannelsen og i uddannelsen til studentereksamen (avuloven) nr. 1073 af 04-09-2013.
- Bekendtgørelse af lov om efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler nr. 916 af 13-08-2014.
- Bekendtgørelse af lov om forberedende voksenundervisning og ordblindundervisning for voksne nr. 380 af 19-04-2011.
- Bekendtgørelse af lov om produktionsskoler nr. 785 af 06-07-2006.
- Bekendtgørelse af lov om produktionsskoler nr. 456 af 23-05-2012.
- Bekendtgørelse af lov om ungdomsskoler nr. 375 af 04-04-2014.
- Bellei, C. (2009): "Does Lengthening the School Day Increase Students' Academic Achievement? Results from a Natural Experiment in Chile." *Economics of Education Review*, 28, s. 629-640.
- Currie, J. & E. Moretti (2003): "Mother's Education and the Intergenerational Transmission of Human Capital: Evidence from College Openings." *Quarterly Journal of Economics*, 118(4), s. 1495-1532.

- Espersen, L.D., M. Eiberg & D. Andersen (2011): *Vejle til ungdomsuddannelse 2. Kvalitative interview med skoleledere, lærere, elever og UU-vejledere*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 11:40.
- Gutman, L.M. & J. Vorhaus (2012): *The Impact of Pupil Behaviour and Well-being on Educational Outcomes*. London: Institute of Education, University of London. Childhood Wellbeing Research Centre.
- Heckman, J.J., H. Ichimura & P.E. Todd (1997): "Matching as an Econometric Evaluation Estimator: Evidence from Evaluating a Job Training Programme". *Review of Economic Studies*, 64(4), s. 605-54.
- Holstein B.E., M.T. Damsgaard, P.W. Henriksen, C. Kjær, C. Meilstrup, M.K. Nelausen, L. Nielsen, S.B. Rayce & P. Due (2011): *Psykiiske mistrivsel blandt 11-15-årige*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Jensen, V.M. (2013): "Working Longer Makes Students Stronger? The Effects of Ninth Grade Classroom Hours on Ninth Grade Student Performance." *Educational Research*, 55(2), s. 180-194.
- Københavns Kommune (2011): *Uddannelsesparathed og de unges overgang til ungdomsuddannelse. Analyse af det samlede ungdomsuddannelsesområde*. København.
- Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen (2013): *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:07.
- Lavy, V. (2012): "Expanding School Resources and Increasing Time on Task: Effects of a Policy Experiment in Israel on Student Academic Achievement and Behaviour." *NBER Working Paper*, Nr. 18369.
- Lov om folkehøjskoler nr. 1605 af 26-12-2013.
- Marcotte, D.E. (2007): "Schooling and Test Scores: a Mother-Natural Experiment." *Economics of Education Review*, 26(5), s. 629-640.
- Ottosen, M.H. (2012): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling af forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:30.
- Rosenbaum, P.R. & D.B. Rubin (1983): "The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Casual Effects." *Biometrika*, 70(1), s. 41-55.
- Staiger, D. & J.H. Stock (1997): "Instrumental Variables Regression with Weak Instruments." *Econometrica*, 65(3), s. 557-586.

- Sørensen, N.U., N. Katznelson, C. Hutter & T.M. Juul (2013): *Unge motivation og læring*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Uddannelsesguiden (2014). Tilgængelig på: <https://www.ug.dk/>. Besøgt oktober 2014.
- Undervisningsministeriet (2013): *Databanken*. Tilgængelig på: <http://www.uvm.dk/Service/Statistik/Databanken>. Besøgt 19-09-2014.
- Undervisningsministeriet (2010a): *Tal for produktionskoler i kalenderåret 2009*. København: Undervisningsministeriet
- Undervisningsministeriet (2010b): *Klar, parat, uddannelse – inspiration om uddannelsesparathed*. København: Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 12.
- Wooldridge, J.M. (2009): *Introductory Econometrics: a Modern Approach*. Mason, Ohio: South-Western Cengage Learning.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2014

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 14:01 Bach, H.B. & M.R. Larsen: *Dagpengemodtageres situation omkring dagpengeophør*. 135 sider. e-ISBN: 978-87-7119-223-0. Netpublikation.
- 14:02 Loft, L.T.G.: *Parinterventioner og samlivsbrud. En systematisk forskningsoversigt*. 81 sider. e-ISBN: 978-87-7119-225-4. Netpublikation.
- 14:03 Aner, L.G. & H.K. Hansen: *Flytninger fra byer til land- og yderområder. Højtuddannede og socialt udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner – Mønstre og motiver*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-226-1. Netpublikation.
- 14:04 Christensen, E.: *2 år efter starten på Nakuusa*. 57 sider. e-ISBN: 978-87-7119-228-5. Netpublikation.
- 14:05 Christensen, E.: *NAKUUSAP aallartimmalli ukiut marluk qaangi-unneri*. 61 sider. e-ISBN: 978-87-7119-230-8. Netpublikation.
- 14:06 Bengtsson, S., L.B. Larsen & M.L. Sommer: *Dødfødte børn og deres livsbetingelser*. 147 sider. ISBN: 978-87-7119-232-2. e-ISBN: 978-87-7119-233-9. Vejledende pris: 140,00 kr.

- 14:07 Larsen, L.B., S. Bengtsson & M.L. Sommer: *Døve og døvblevne mennesker. Hverdagsliv og levevilkår*. 169 sider. ISBN: 978-87-7119-234-6. e-ISBN: 978-87-7119-235-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:08 Oldrup, H. & A.-K. Højen-Sørensen: *De aldersopdelte fokusområder i ICS. Kvalificeringen af den socialfaglige metode*. 189 sider. e-ISBN: 978-87-7119-236-0. Netpublikation.
- 14:09 Fridberg, T. & L.S. Henriksen: *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. 304 sider. ISBN: 978-87-7119-237-7. e-ISBN: 978-87-7119-238-4. Vejledende pris: 300,00 kr.
- 14:10 Lauritzen, H.H.: *Ældres ressourcer og behov i perioden 1997-2012. Nyeste viden på baggrund af ældredatabasen*. 142 sider. ISBN: 978-87-7119-239-1. e-ISBN: 978-87-7119-240-7. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:11 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Litteraturstudie af handicap og beskæftigelse*. 202 sider. ISBN: 978-87-7119-241-4. e-ISBN: 978-87-7119-242-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 14:12 Bille, R. & H. Holt: *Kommunal praksis på arbejdsskadeområdet. En kvalitativ analyse af fire jobcentres håndtering af arbejdsskader*. 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-244-5. Netpublikation.
- 14:13 Rosdahl, A.: *Fra 15 år til 27 år. PISA 2000-eleverne i 2011/12*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-245-2. e-ISBN: 978-87-7119-246-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:14 Bengtsson, S., K. Bengtsson, A.A. Kjær, M. Damgaard, C. Kolding-Sørensen: *Hvilken forskel gør en tilkendelse af førtidspension?* 144 sider. ISBN: 978-87-7119-247-6. e-ISBN: 978-87-7119-248-3. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:15 Bach, H.B.: *Skadelidtes reaktion på en verserende arbejdsskadesag*. e-ISBN: 978-87-7119-249-0. Netpublikation.
- 14:16 Weatherall, C.D., H.H. Lauritzen, A.T. Hansen & T. Termansen: *Evaluering af "Fast tilknyttede læger på plejecentre". Et pilotprojekt*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-250-6. e-ISBN: 978-87-7119-251-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:17 Pontoppidan, M., N. K. Niss: *Instrumenter til at måle små børns trivsel*. 78 sider. e-ISBN: 978-87-7119-252-0. Netpublikation
- 14:18 Ottosen, M.H., A. Liversage & R.F. Olsen: *Skilsmissebørn med etnisk minoritetsbaggrund*. 256 sider. ISBN: 978-87-7119-253-7. e-ISBN: 978-87-7119-254-4. Vejledende pris: 250,00 kr.

- 14:19 *Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark. En kortlægning.* 86 sider. E-ISBN: 978-87-7119-255-1, Netpublikation
- 14:20 Amilon, A.G., P. Rotger & A.G. Jeppesen: *Danskernes pensionsopsparinger og indkomster 2000-2011.* 160 sider. ISBN: 978-87-7119-256-8. e-ISBN: 978-87-7119-257-5. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:21 Jonasson, A.B.: *Konsekvenser af dagpengeperiodens halvering.* 112 sider. ISBN: 978-87-7119-258-2. e-ISBN: 978-87-7119-259-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 14:22 Siren, A., & S.G. Knudsen: *Ældre og digitalisering. Holdninger og erfaringer blandt ældre i Danmark.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-260-5. e-ISBN: 978-87-7119-262-2. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 14:23 Christoffersen, M.N., A.-K. Højen-Sørensen & L. Laugesen: *Daginstitutionens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt.* 192 sider. ISBN: 978-87-7119-266-7. e-ISBN: 978-87-7119-262-9. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 14:24 Keilow, M., A. Holm, S. Bagger & S. Henze-Pedersen: *Udvikling af trivselsmålinger i folkeskolen. En pilotundersøgelse.* 180 sider. e-ISBN: 978-87-7119-263-6. Netpublikation.
- 14:25 Christensen, C.P., I.G. Andersen, P. Bingley & C.S. Sonneschmidt: *Effekten af It-støtte på elevers læsefærdigheder.* 80 sider. ISBN: 978-87-7119-264-3. e-ISBN: 978-87-7119-265-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 14:26 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Handicap, uddannelse og beskæftigelse.* 78 sider. e-ISBN: 978-87-7119-267-4. Netpublikation
- 14:27 Jakobsen, V., S. Jensen, H. Holt & M. Larsen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2014.* 208 sider, ISBN: 978-87-7119-268-1. e-ISBN: 978-87-7119-269-8. Pris: 200,00 kr.
- 14:28 Pejtersen, J. H., T. Dyrvig: *Forebyggelse af udadreagerende adfærd hos ældre med demens.* 96 sider. ISBN: 978-87-7119-270-4. e-ISBN: 978-87-7119-271-1. Pris: 90,00 kr.
- 14:29 Bengtsson, S., L.N. Johansen & C.E. Andersen: *Hjemmetræning. Evaluering af regelsættet om hjælp og støtte efter Servicelovens § 32 st. 6-9.* 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-272-8. Netpublikation.
- 14:30 Ottosen, M.H., D. Andersen, K.M. Dahl, A.T. Hansen, M. Lausten & S.V. Østergaard: *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014.* 248 sider. ISBN: 978-87-7119-274-2. e-ISBN: 978-87-7119-275-9. Pris: 250,00 kr.

- 15:01 Ottosen, M.H., M. Lausten, S. Frederiksen & D. Andersen: *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. 122 sider. ISBN: 978-87-7119-276-6. e-ISBN: 978-87-7119-277-3. Pris: 120,00 kr.
- 15:02 Benjaminsen, L., T. Dyrvig & T. Gliese: *Livet på hjemløseboformer*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-278-0. e-ISBN: 978-87-7119-279-7. Pris: 140,00 kr.
- 15:03 Gorinas, C. & V. Jakobsen: *Indvandreres og efterkommeres placering på det danske arbejdsmarked*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-280-3. e-ISBN: 978-87-7119-281-0. Pris: 170,00 kr.
- 15:04 Niss, N.K., A. Kierkgaard, A.-K. Højen-Sørensen & A.Aa. Hansen: *Barrierer for tidlig opsporing af alkoholproblemer i børnefamilier. En analyse af barrierer for frontpersonalet*. 145 sider. e-ISBN: 978-87-7119-282-7. Netpublikation
- 15:05 Bengtsson, S., A. L. Rasmussen & S. Gregersen: *Metoder i botilbud*. 208 sider. ISBN: 978-87-7119-283-4. e-ISBN: 978-87-7119-284-1. Pris: 200,00 kr.
- 15:06 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2014*. 240 sider. ISBN: 978-87-7119-285-8. e-ISBN: 978-87-7119-286-5. Pris: 240,00 kr.
- 15:07 Dietrichson, J., M. Bøg, T. Filges & A.-M. K. Jørgensen. *Skolerettede indsatser for elever med svag socioøkonomisk baggrund*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-287-2. e-ISBN: 978-87-7119-288-9. Pris: 140,00 kr.
- 15:08 Østergaard, S.V., A.B. Steensgaard, A.T. Hansen, S. Henze-Pedersen & J. Østergaard: *På vej mod ungdomskriminalitet. Hvilke faktorer i barndommen gør en forskel?*. 100 sider. e-ISBN: 978-87-7119-289-6. Netpublikation.
- 15:09 Keilow, M. & A. Holm: *Udvikling af måleinstrument for elevadfærd og -holdninger. Basalinedata fra evaluering af folkeskolereformen*. 56 sider. e-ISBN: 978-87-7119-290-2. Netpublikation.
- 15:10 Albæk, K., H.B. Bach, R. Bille, B.K. Graversen, H. Holt, S. Jensen & A.B. Jonassen: *Evaluering af mentorordningen*. 144 sider. e-ISBN: 978-87-7119-291-9. Netpublikation.
- 15:12 Christensen, E. & S. Baviskar: *Unge i Grønland. Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb*. 128 sider. ISBN: 978-87-7119-293-3. e-ISBN: 978-87-7119-294-0. Pris: 120,00 kr.

- 15:13 Christensen, E. & S. Baviskar: *Kalaallit nunaanni inuusuttut. Kinguaassiutitut tunngasut kinguaasiutitigullu innarlüsarnerit qitiunneqarlutik*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-295-7. e-ISBN: 978-87-7119-296-4. Pris: 140,00 kr.
- 15:14 Rangvid, B.S., V.M. Jensen & S.S. Nielsen. *Forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse*. 99 sider. e-ISBN: 978-87-7119- 297-1. Netpublikation.
- 15:15 Amilon, A. (red.): *Inkluderende skolemiljøer – elevernes roller*. 288 sider. ISBN: 978-87-7119-304-6. e-ISBN: 978-87-7119- 300-8. Pris: 280,00 kr.
- 15:17: Jakobsen, V: *Uddannelses- og beskæftigelsesmønstre i årene efter grundskolen. En sammenligning af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande og etniske danskere*. 144 sider. ISBN: 978-87-7119-305-3. e-ISBN: 978-87-7119- 306-0. Pris: 140,00 kr.

FORBEREDENDE TILBUD OG OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

Forberedende tilbud er tilbud til unge, som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse og umiddelbart ikke har forudsætningerne for at påbegynde en. Men hvilken betydning har disse tilbud på, at unge går i gang med (og gennemfører) en ungdomsuddannelse efterfølgende? Det ser SFI nærmere på i denne rapport.

En af hovedkonklusionerne er, at det – med det nuværende system – ikke umiddelbart vil have en positiv effekt at udvide ordningen. I hvert fald ikke, hvis målet er at give ikke-uddannelsesparate unge den ballast, de mangler for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Der er dog tegn på – omend svage – at det øger de unges chancer for at komme ind på en ungdomsuddannelse, hvis de tager et forberedende forløb på en produktionsskole. Ligeledes kan man ikke afvise, at de forberedende tilbud har en positiv betydning for de unges uddannelsesvalg. Cirka 43 procent af de unge, der har modtaget et forberedende tilbud, er i gang med en ungdomsuddannelse året efter, og 16 procent er videre i beskæftigelse. Det kan dog ikke påvises, at det alene skyldes, at de unge har deltaget i et forberedende tilbud.

SFI-undersøgelsen er baseret på data fra 402.020 unge, der er gået ud af grundskolen i perioden 2005 til 2010. Heraf har 53.907 – svarende til 13 procent – deltaget i minimum ét forberedende tilbud.

Undersøgelsen er bestilt af Undervisningsministeriet.